

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
ENTI RREGULLATOR I ENERGJISË
Bordi

Nr. 165 , Datë 06/10/2016

**MBI CERTIFIKIMIN PARAPRAK TË SHOQËRISË “OPERATORI I
SISTEMIT TË TRANSMETIMIT” SH.A.**

Në mbështetje të neneve 3 pika 8; neni 16; neni 54 dhe 58 pika 1,2, 3, 6 dhe 7, të Ligjit Nr. 43/2015 “Për Sektorin e Energjisë Elektrike”, vendimit të Këshillit Ministerial nr. D/2011/02/MC-EnC, Traktatit të Komunitetit të Energjisë, të ratifikuar me ligjin nr. 9501, datë 3.4.2006, si dhe neneve 6, 8, 9 pika 1, neni 10, 11 dhe 12 të Rregullave për Çertifikimin e Operatorit të Sistemit të Transmetimit të Energjisë Elektrike, miratuar me vendimin nr. 154 datë 11.12.2015 të Bordit të ERE-s, neni 3 pika 1 gërma b, dhe neni 15 të Rregullores për organizimin, funksionimin dhe procedurat e ERE-s, miratuar me vendimin Bordit të ERE nr. 96, datë 17.06.2016,

Duke konsideruar se:

- Ligji nr.43/2015 Per sektorin e energjise elektrike eshte përafuar plotësisht me direktivën 2009/72/KE të Parlamentit European dhe Këshillit, datë 13 korrik 2009, Mbi rregullat e përbashkëta për tregun e brendshëm të energjisë elektrike, përfshirë kërkesat e parashikuara për certifikimin e operatoreve të sistemit të transmetimit;
- Në bazë të neni 54 pika 1, të Ligjit nr. 43/2015 Për Sektorin e Energjisë Elektrike, Operatori i Sistemit të Transmetimit ushtron veprimtarinë e tij i ndarë nga veprimtaritë e tjera në Sektorin e Energjisë Elektrike, si prodhimi, shpërndarja, tregtimi dhe furnizimi me energji elektrike, në përputhje me parimet dhe kërkesat e përcaktuara në këtë ligj.
- Në nenin 58 të Ligjit nr.43/2015 Per sektorin e energjise elektrike” përcaktohet se para se të licencohet për kryerjen e veprimtarisë së operimit të sistemit të transmetimit, Operatori i Sistemit të Transmetimit duhet të certifikohet sipas procedurës së përcaktuar në këtë nen. ERE përcakton kërkesat për aplikim për certifikim të Operatorit të Sistemit të Transmetimit,

përfshirë dokumentacionin e nevojshëm që provon përmbushjen e kushteve, sipas nenit 54 të këtij ligji. Aplikimi për certifikim paraqitet nga Operatori i Sistemit të Transmetimit, në përputhje me kërkesat e miratuara nga ERE. Ne kete nen percaktohet gjithashtu se:

- ERE merr një vendim lidhur me certifikimin e Operatorit të Sistemit të Transmetimit brenda 4 muajve nga data e aplikimit dhe dorëzimit të të gjithë dokumentacionit dhe informacionit të kërkuar.
- ERE mund të kërkojë nga Operatori i Sistemit të Transmetimit çdo informacion të nevojshëm për përmbushjen e këtij detyrimi.
- ERE njofton Sekretariatit e Komunitetit të Energjisë për certifikimin paraprak te Operatorit të Sistemit të Transmetimit dhe merr vendim final brenda 2 muajve nga data e marrjes se opinionit të Sekretariatit të Komunitetit të Energjisë, duke marrë në konsideratë rekomandimet e tij.
- Nëse vendimi përfundimtar i ERE-s është i ndryshëm nga opinioni i Sekretariatit të Komunitetit të Energjisë, ERE duhet të publikojë dhe të arsyetojë shkaqet e mospranimit të tyre, duke informuar Sekretariatit për këtë vendim.
- ERE monitoron përputhshmërinë e veprimtarisë së Operatorit të Sistemit të Transmetimit me kërkesat e përcaktuara në ligjin per sektorin e energjise elektrike. ERE rishikon procedurën e certifikimit, të përmendur në pikën 1, të këtij neni, në rastet e mëposhtme:
 - a) pas njoftimit nga ana e Operatorit të Sistemit të Transmetimit, në përputhje me pikën 8 të këtij neni;
 - b) me nismën e tij, kur ka një dyshim të arsyeshëm se një ndryshim i planifikuar ndikon në të drejtat ose në kontrollin e Operatorit të Sistemit të Transmetimit dhe mund të çojë në shkelje të dispozitave të nenit 64 ose në rastet kur një shkelje e tillë mund të ketë ndodhur;
- Ne baze te nenit 54 pikat 3, 4,5,6 te Ligjit nr.43/2015 Per sektorin e energjise elektrike percaktohet se: Duke filluar nga data 1 janar 2016, i njëjti person nuk ka të drejtë që në të njëjtën kohë:
 - a) të ushtrojë kontroll, në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, mbi një të licencuar, që kryen ndonjë nga veprimtaritë e prodhimit apo furnizimit të energjisë elektrike dhe të gazit natyror dhe te ushtroje kontroll ose ndonjë të drejtë tjetër ndaj Operatorit të Sistemit të Transmetimit ose rrjetit të transmetimit;
 - b) të ushtrojë kontroll, në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, mbi Operatorin e Sistemit të Transmetimit ose mbi rrjetin e

transmetimit dhe të ushtrrojë kontroll ose të ushtrrojë ndonjë të drejtë mbi një të licencuar që kryen ndonjë nga veprimtaritë e prodhimit apo furnizimit të energjisë elektrike dhe të gazit natyror;

c) të emërojë anëtarët e këshillit mbikëqyrës, bordit drejtues ose organeve që përfaqësojnë ligjërisht Operatorin e Sistemit të Transmetimit apo rrjetin e transmetimit dhe në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, të ushtrrojë kontroll apo ndonjë të drejtë mbi një të licencuar që kryen ndonjë nga veprimtaritë e prodhimit apo furnizimit të energjisë elektrike dhe të gazit natyror;

ç) të jetë anëtar i Këshillit Mbikëqyrës, Bordit Drejtues ose organeve të tjera që përfaqësojnë të licencuarin pranë të licencuarve që kryejnë veprimtarinë e prodhimit ose furnizimit të energjisë elektrike dhe të gazit natyror dhe veprimtarinë e Operatorit të Sistemit të Transmetimit ose rrjetit të transmetimit.

- Neni 54/4 i ligjit: Ndalimet e parashikuara në shkronjat “a”, “b” dhe “c”, të paragrafit me sipër do të zbatohen në mënyrë të veçantë për:
 - a) kompetencën për të ushtruar të drejtën e votës;
 - b) kompetencën për të emëruar Anëtarët e Këshillit Mbikëqyrës, Bordit Drejtues ose organeve që përfaqësojnë të licencuarin;
 - c) të drejtën e mbajtjes së një pjese të shumicës së aksioneve.
- Neni 54/5 i ligjit: Detyrimi i parashikuar me sipër, konsiderohet se është përmbushur, nëse dy ose më shumë shoqëri, të cilat kanë rrjetet e tyre të transmetimit, kanë krijuar një sipërmarrje të përbashkët, e cila vepron si një operator i sistemit të transmetimit në dy ose më shumë shtete. Asnjë shoqëri tjetër nuk mund të jetë pjesë e kësaj sipërmarrjeje të përbashkët, përveç rastit kur shoqëria është përcaktuar si operator i pavarur i sistemit të transmetimit dhe është certifikuar sipas kushteve të përcaktuara në këtë ligj.
- **Neni 54/6 i ligjit: Kur personi i përmendur në paragrafin me sipër, është një organ publik që kontrollohet nga shteti, atëherë dy organe të veçanta publike që ushtrojnë kontroll, njëri mbi Operatorin e Sistemit të Transmetimit ose mbi rrjetin e transmetimit dhe tjetri mbi të licencuarin që kryen funksionin e prodhimit ose të furnizimit të energjisë elektrike, do të konsiderohen sikur nuk janë i njëjti person.**
- Neni 53 i Ligjit nr.43/2015 Per sektorin e energjise elektrike kerkon qe Operatori i Sistemit të Transmetimit te funksionojë si person juridik i licencuar për kryerjen e veprimtarisë së transmetimit të energjisë

elektrike, i cili ka në pronësi sistemin e transmetimit dhe respekton parimin e pavarësisë, të përcaktuar në nenin 54 të ligjit sic cituar me sipër.

Sa me sipër permbush kriteret lidhur me themelimin e operatorit në një nga format ligjore të parashikuara dhe mos krijimin e konfuzionit në lidhje me identitetin e tij, i cili duhet të jetë qartesisht i dallueshem nga i ndërmarrjeve të tjera,

- Neni 56 i ligjit nr. 43/2015 Per sektorin e energjise elektrike, ka përcaktuar përgjegjësitet e Operatorit të Sistemit të Transmetimit në përputhje me detyrat e përcaktuara në ligj.
- Në cdo rast, bazuar në nenin 58 pika 9, të Ligjit nr. 45/2015 Per Sektorin e energjise elektrike dhe në përputhje me nenin 14 të Rregullores për certifikimin e Operatorit të Sistemit të Transmetimit në sektorin e energjise elektrike, miratuar me Vendimin e Bordit të ERE-s nr.154 të datës 11.12.2015, ERE monitoron
- përputhshmerinë e veprimtarisë së Operatorit të Sistemit të Transmetimit të Energjisë Elektrike dhe rishikon procedurën e certifikimit.

Duke konsideruar se:

- Në përputhje me sa përcaktuar në nenin 8 germa a) të “Rregullores për Çertifikimin e Operatorit të Sistemit të Transmetimit për Energjinë Elektrike”, miratuar me vendimin e ERE-s, nr. 154, datë 11.12.2015, ku përcaktohet se ndër kriteret që duhet të përmbushen nga aplikuesi për të mundur vendimmarrjen dhe certifikimin e tij nga rregullatori konsiston në: a) *Personi juridik që ka pronësinë mbi Operatorin e Sistemit të Transmetimit të energjisë elektrike nuk duhet të ketë të drejta kontrolli të drejtpërdrejtë apo të tërthorë në aktivitetet e prodhimit, shpërndarjes, furnizimit apo anasjelltas;*
- Në nenin 7 të Rregullores të sipërcituar, përcaktohet se në vijim të zbatimit të të gjitha kërkesave për ndarjen e aktivitetit të operatorit të sistemit të transmetimit të energjisë elektrike, shoqëria aplikuese duhet të njoftojë ERE me shkrim dhe duhet të paraqesë:
 - *kërkesën me shkrim për certifikimin e operatorit të sistemit të transmetimit të energjisë elektrike;*
 - *dokumentet, të dhënat dhe informacionet e përmendura në Kapitullin III të Rregullores; dhe*
 - *Pyetësorin e plotësuar për certifikimin e operatorit të sistemit të transmetimit të energjisë elektrike, sipas modelit të dhënë në Shtojcën e kësaj Rregulloreje, përveç rasteve kur shoqëria që ka paraqitur kërkesën është OST e përjashtuar sipas*

Nenin 32, vendimi i përjashtimit të të cilit parashikon një model ndarje të aktivitetit që nuk përcaktohet në Ligj dhe pyetësi duhet të hartohet nga ERE në bashkëpunim me Sekretariatit.

- Ne nenin 8 të Rregullores për Çertifikimin e Operatorit të Sistemit të Transmetimit për Energjinë Elektrike, janë vendosur kritere që duhet të përmbushen nga aplikuesi për të mundur vendimmarrjen dhe certifikimin. Ne nenin 11 përcaktohet se ERE do të certifikojë operatorin e sistemit të transmetimit të energjisë elektrike bazuar në procedurat e vendosura në Nenin 58 të Ligjit nr. 43/2015, Për Sektorin e Energjisë Elektrike dhe në përputhje me këtë Rregullore.

Referuar Rregullores për Çertifikimin e Operatorit të Sistemit të Transmetimit për Energjinë Elektrike **pjesa Shtojca**, aplikuesi duhet të plotësojë Pyetësin për certifikimin e Operatorit të Sistemit të Transmetimit të energjisë elektrike, sipas modelit të dhënë në Shtojcën e kësaj Rregulloreje.

- **Paraqitja e aplikimit**

- Sic cituar më sipër, Shoqëria Operatori i Sistemit të Transmetimit të Energjisë Elektrike sh.a., me shkresën Nr. 4179 prot, datë 13.07.2016, regjistruar në ERE me Nr. 545 prot, datë 13.07.2016, ka paraqitur kërkesën, për certifikimin në aktivitetin si Operator i Sistemit të Transmetimit (OST-E), bazuar në nenin 54 dhe 58 të ligjit nr. 43/2015 Për Sektorin e Energjisë Elektrike
- Kjo kërkesë është shoqëruar me informacionin e nevojshëm, referuar Rregullave për Çertifikimin e Operatorit të Sistemit të Transmetimit për Energjinë Elektrike, miratuar me vendimin e ERE-s, nr. 154, datë 11.12.2015, si dhe pikës 4 të VKM. Nr 317, datë 27.04.2016 Për përcaktimin e Autoritetit Publik që Përfaqëson Shtetin si Pronar të Shoqërive të Sektorit të Energjisë Elektrike e cila përcakton se: *menjehere mbas hyrjes në fuqi të këtij vendimi OST-ja, aplikon në ERE për certifikim në bazë të nenit 58 të ligjit 43/2015.*
- Për qëllime të këtij aplikimi, OST sh.a., ka depozituar në ERE, dokumentacionin e listuar sa më poshtë:
 - Formularin ku identifikohen dokumentet, të dhënat dhe/ose informacioni i paraqitur nga OST sh.a., në aplikim, i cili duhet të trajtohet si informacion konfidencial ose Informacion i ndjeshëm tregtar.
 - Deklarata e Administratorit të OST sh.a., dhe Drejtorit të Drejtorisë Ligjore sipas neni 9.1/p/iii të Rregullores së miratuar me Vendimin e ERE nr.154, datë 11.12. 2015.

- Ekstrakt i Rregjistrimit Qendror të Bisnesit të Malit të Zi per SEE CAO te dates 08.07.2016 (kopje te noterizuara ne gjuhen malazeze, shqipe dhe angleze).
- Ky aplikim është shoqëruar me dokumentacionin e parashikuar në nenin 9 dhe pjesës Shtojca, të Rregullave për Çertifikimin e Operatorit të Sistemit të Transmetimit për Energjinë Elektrike, miratuar me vendimin e ERE-s, nr. 154, datë 11.12.2015.
 - Aplikuesi ka dhënë informacion të plotë mbi emrin e kompanisë, rregjistrimin si person juridik, si dhe të dhënat në lidhje me identifikimin e tij si subjekt juridik pranë organeve tatimore (NUIS), të dhëna mbi kapitalin dhe aksionarin e vetëm të saj, vlerën nominale, të dhënat e kontaktit, Adresa; përfaqësuesin e kompanisë në marrëdhëniet me të tretë, etj. Referuar sa më sipër, rezulton i paraqitur në përputhje me Rregulloren "Informacioni i Përgjithshëm i kërkuar.
 - Referuar pikës II në pjesën Shtojca, aplikuesi ka plotësuar Formularin e ndarjes së Pronësisë (Ownership Unbundling).
 - Në bazë të nenit 54/1 të ligjit nr. 43/2015 Për Sektorin e Energjisë Elektrike Operatori i Sistemit të Transmetimit ushtron veprimtarinë e tij i ndarë nga veprimtaritë e tjera në Sektorin e Energjisë Elektrike, si prodhimi, shpërndarja, tregtimi dhe furnizimi me energji elektrike, në përputhje me parimet dhe kërkesat e përcaktuara në këtë ligj.
 - Aktualisht OST është licënsuar për aktivitetin e transmetimit të energjisë elektrike referuar vendimit të ERE-s nr.24, datë 26.03.2009, Për rinovimin e licencës në aktivitetin e transmetimit të energjisë elektrike. Sa i takon aktivitetet e tjera si prodhimi, shpërndarja, tregtimi dhe furnizimi OST sh.a nuk rezulton të ushtrojë këto aktivitete.

Për sa përcaktuar në pikën 2 të VKM. Nr 317, datë 27.04.2016 Për përcaktimin e Autoritetit Publik që Përfaqëson Shtetin si Pronar të Shoqërive të Sektorit të Energjisë Elektrike tani rezulton Aksioner i vetëm i OST sh.a me kapital 100% shtetëror MZHETS (Ministria e Zhvillimit të Ekonomik Turizmit Tregtisë dhe Sipërmarrjes).

Gjithashtu në pikën 1 të VKM Nr 317, datë 27.04.2016 është përcaktuar se:

Autoriteti publik që përfaqëson shtetin si pronar të aksioneve të shoqërive korporata elektroenergjitike shqiptare sh.a dhe Operatori i Shpërndarjes së Energjisë Elektrike sh.a është Ministria e Energjisë dhe Industrisë.

Në vijim në pikat 3 dhe 5 të VKM Nr 317, datë 27.04.2016 është përcaktuar se:

3-Ministri i Energjise dhe Industrise dhe Ministri i Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtise dhe Sipermarrjes emerijne anetaret e keshillave mbikqyres te shoqerive te percaktuara ne pikat 1 dhe 2 brenda tridhjetete diteve nga hyrja ne fuqi e ketij vendimi duke zbatuar kufizimet e percaktuara ne ligjin nr.43/2015 Per sektorin e energjise elektrike .

5- Ministria e Energjise dhe Industrise ushtron te drejtat mbi OST ne perputhje me parashikimet e ligjit nr.43/2015 "Per sektorin e energjise elektrike, dhe fushen e tij te pergjegjesise shteterore.

Pra Ministria e Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtise dhe Sipermarrjes ushtron kontroll te drejteperdrejte në cilësinë e pronarit për OST sh.a.;

Ministria e Energjise dhe Industrise ushtron kontroll te drejteperdrejte ne cilesine e pronarit per Korporaten Elektroenergjetike Shqiptare sh.a., dhe Operatorin e Shperndarjes se Energjise Elektrike sh.a. Nga sa me sipër si dhe duke qene se aktivitetet e transmetimit, prodhimit dhe furnizimit te energjise elektrike zhvillohen nga subjekte te organizuara ne formen e shoqerive tregtare (shoqeri aksionere shteterore), autoritetet e permendura me larte, kryejne funksionin e Asamblese se Aksionereve per shoqerite respektive duke marre cdo vendim qe ka ne kompetence Asambleja e Aksionereve ne nje shoqeri anonime sipas parashikimeve te ligjit Nr. 9901 date 14.04.2008 "Per tregtaret dhe shoqerite tregtare" te ndryshuar.

Ministria e Energjisë dhe Industrisë dhe Ministria e Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes jane dy organet te larta të administratës shtetërore te organizuara sipas ligjit nr. 90/2012 Për organizimin dhe funksionimin e administratës shtetërore.

Ligjin nr. 90/2012, Për organizimin dhe funksionimin e administratës shtetërore rregullon organizimin dhe funksionimin e administratës shtetërore nën përgjegjësinë e Këshillit të Ministrave, nëpërmjet përcaktimit të kriterëve për krijimin dhe funksionimin e institucioneve shtetërore.

Ne nenin 4 Organet dhe institucionet e administratës shtetërore eshte percaktuar se:

1. Kryeministri dhe ministrat janë organet e larta të administratës shtetërore. Ata drejtojnë dhe mbikëqyrin administratën shtetërore brenda fushës përkatëse të veprimtarisë shtetërore.

2. Administrata shtetërore përbëhet nga këto institucione:

a) Kryeministria;

b) Ministrinë;

c) Institucionet në varësi të Kryeministrit ose të ministrave;

ç) njësitë e drejtpërdrejta të ofrimit të shërbimeve;

- d) agjencitë autonome;
- dh) administrata e prefektit.

Marredhenit midis ministrive dhe Keshillit te Ministrave percaktohen ne nenin 5 Ministrite si me poshte:

1. Çdo ministri drejtohet dhe përfaqësohet nga ministri, në vazhdim ministri përgjegjës. Ministri është përgjegjës përpara Këshillit të Ministrave dhe Kuvendit për tërësinë e veprimtarisë së ministrisë, institucioneve të varësisë dhe agjencive autonome, më poshtë “sistem ministror”, brenda fushës përkatëse të veprimtarisë shtetërore.
2. Këshilli i Ministrave, me propozimin e Kryeministrit, përcakton fushën e veprimtarisë shtetërore në përgjegjësinë e çdo ministrie, në vazhdim “fusha e përgjegjësisë shtetërore”.
3. Ministria kryen të gjitha funksionet administrative brenda fushës përkatëse të përgjegjësisë shtetërore, përveç atyre që u delegohen shprehimisht institucioneve të varësisë apo u ngarkohen me ligj agjencive autonome.

Pra sa me sipër, secila prej Ministrive kryen të gjitha funksionet administrative brenda fushës përkatëse të përgjegjësisë shtetërore. Fusha perkatese e pergjegjesisë per Ministrine e Energjisë dhe Industrisë eshte percaktuar në Vendimin nr. 833 date 18.09.2013 te Këshillit të Ministrave “Për përcaktimin e fushës së përgjegjësisë shtetërore të Ministrisë së Energjisë dhe Industrisë” dhe konkretisht:

II. Ministria e Energjisë dhe Industrisë harton dhe zbaton politika që synojnë garantimin e furnizimit me energji të vendit, shfrytëzimin e burimeve energjetike e minerare ne funksion të zhvillimit të qëndrueshëm ekonomik dhe dobishmërisë publike, si dhe nxitjen e zhvillimit industrial me standarde sa më miqësore për mjedisin.

III. Ministria e Energjisë dhe Industrisë ushtron veprimtarinë e saj në këto fusha përgjegjësie shtetërore, **në përputhje me legjislacionin përkatës:**

1. **Sektorin e energjisë elektrike;**
2. Sektorin e hidrokarbureve (naftë dhe gaz);
3. Sektorin e minierave dhe gjeologjisë;
4. Sektorin e industrisë joushqimore.

Legjislacioni perkates ne baze te te cilit ushtron veprimtarine e saj Ministria e Energjisë dhe Industrisë ne sektorin e energjise elektrike eshte ligji nr. 43/2015, "Për sektorin e energjisë elektrike" dhe aktet nenligjore te dala ne zbatim te tij.

Konkretisht roli i Ministrise se Energjisë dhe Industrisë ne raport me OST sh.a. eshte i percaktuar ne nenet si me poshte te ligjit nr. 43/2015, "Për sektorin e energjisë elektrike";

- Ne nenin 4 **“Politikat e sektorit të energjisë elektrike”**

1. Këshilli i Ministrave është përgjegjës për politikat e përgjithshme të zhvillimit të sektorit të energjisë elektrike të Shqipërisë, në përputhje me politikat e zhvillimit ekonomik dhe sektorët e tjerë të vendit.

2. Ministria përgjegjëse për energjinë:

a) harton Strategjinë Kombëtare të Energjisë, e cila miratohet nga Këshilli i Ministrave dhe përditësohet të paktën çdo pesë vjet. Strategjia Kombëtare e Energjisë përcakton objektivat e zhvillimit të sektorit të energjisë, si dhe rrugët e arritjes së tyre, duke siguruar një zhvillim të qëndrueshëm të ekonomisë kombëtare për një periudhë afatmesme dhe afatgjatë;

b) harton programet afatmesme për zhvillimin e sektorit të energjisë elektrike, të cilat miratohen nga Këshilli i Ministrave, në përputhje me Strategjinë Kombëtare të Energjisë;

c) vlerëson nevojën e ndërtimit të kapaciteteve të reja prodhuese dhe fuqizimin e rrjeteve, në përputhje me programet afatmesme, duke marrë parasysh:

i) bilancet e përgjithshme të pritshme të energjisë elektrike në të ardhmen;

ii) sigurinë dhe qëndrueshmërinë e furnizimit me energji elektrike;

iii) koston, duke përfshirë çdo mekanizëm të minimizimit të saj, për këto kapacitete të reja prodhuese; ç) mbikëqyr zbatimin e politikave dhe programeve të zhvillimit të sektorit energjetik, në përputhje me zhvillimin ekonomik dhe social të vendit.

- Ne Nenin 5 **“Të dhëna dhe informacione për bilancin e energjisë elektrike”**

1. Çdo person fizik ose juridik që prodhon, transmeton, shpërndan, importon, eksporton ose furnizon energji elektrike është i detyruar të paraqesë pranë ministrisë përgjegjëse për energjinë të dhëna lidhur me veprimtarinë e tij, me qëllim hartimin e politikave të zhvillimit të sektorit energjetik dhe komunikimin me institucionet e specializuara, në kuadrin e angazhimeve ndërkombëtare të Shqipërisë, si dhe përgatitjen dhe publikimin e bilancit vjetor energjetik.

2. Ministri përgjegjës për energjinë miraton mënyrën dhe formatin e raportimit të të dhënave.

- Ne Nenin 6 **“Rregullat e sigurisë së furnizimit me energji elektrike”**

1. Këshilli i Ministrave, me propozim të ministrit përgjegjës për energjinë, në bashkëpunim me institucionet ose entet e tjera që veprojnë në sektorin e

energjisë elektrike, miraton rregullat për sigurinë e furnizimit me energji elektrike, të cilat përfshijnë:

- a) masat për sigurinë e furnizimit me energji elektrike;
- b) masat që ndërmerren për rastet kur rrezikohet siguria e furnizimit;
- c) masat që ndërmerren për rastet e situatave emergjente;
- ç) rolin dhe detyrimet e pjesëmarrësve të tregut të energjisë elektrike, në lidhje me sigurinë e furnizimit me energji elektrike.

- Ne nenin 31 **“Ndërtimi i interkonektorëve të rinj”**

1. Linjat e reja të interkoneksionit që ndërtohen nga Operatori i Sistemit të Transmetimit apo nga investitorët privatë, miratohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozimin e ministrit përgjegjës për energjinë.

- Ne nenin 33 **Linjat direkte**

1. Të gjithë prodhuesit dhe furnizuesit e energjisë elektrike brenda një territori të caktuar mund të furnizojnë mjediset e tyre, filialet dhe klientët e tyre, nëpërmjet një linje direkte.

2. Linjat direkte, që ndërtohen për eksportimin e energjisë elektrike nga prodhuesi vendas drejt një konsumatori jashtë vendit, miratohen me vendim të Këshillit të Ministrave, pas marrjes së mendimit nga ana e ERE-s.

3. Linjat direkte, të cilat ndërtohen për lidhjen e një prodhuesi brenda vendit me një konsumator brenda vendit apo një shoqëri furnizimi që furnizon mjediset e veta apo klientët e vet të kualifikuar, miratohen nga ministri përgjegjës për energjinë, pas marrjes së mendimit nga ana e ERE-s.

4. Kushtet dhe procedurat për ndërtimin e linjave direkte miratohen me vendim të Këshillit të Ministrave.

5. Ministri miraton ndërtimin e një linje direkte, edhe në rastet kur aplikuesit i është refuzuar aksesit në rrjet për rastet e parashikuara në nenin 29, të këtij ligji, ose nëse është iniciuar një procedurë për zgjidhjen e një mosmarrëveshjeje, sipas parashikimeve të nenit 24 të këtij ligji.

6. Ministri refuzon ndërtimin e një linje direkte në rast se dhënia e një autorizimi të tillë pengon përmbushjen e detyrimeve të shërbimit publik dhe mbrojtjen e klientit, të përcaktuara sipas dispozitave të këtij ligji. Argumentet për një refuzim të tillë duhet të jenë të arsyetuara dhe i njoftohen aplikuesit.

- Ne nenin 34 **“Standardet teknike dhe të sigurisë në sektorin elektrik”**

1. Rregullat teknike për projektimin, ndërtimin dhe operimin e centraleve të prodhimit të energjisë elektrike, sistemit të transmetimit, sistemit të shpërndarjes, linjave të interkoneksionit ose linjave direkte në Republikën e Shqipërisë, përfshirë edhe rregullat e sigurimit teknik, hartohen nga ministri

përgjegjës për energjinë në bashkëpunim me Drejtorinë e Përgjithshme të Standardeve dhe miratohen me vendim të Këshillit të Ministrave.

4. Kontrolli i zbatimit dhe mbikëqyrja e rregullave teknike të parashikuara në pikën 1, të këtij neni, për sektorin e energjisë elektrike, kryhen nga inspektorati përgjegjës në varësi të ministrit përgjegjës për energjinë, në përputhje me legjislacionin në fuqi.

- Ne neni 60 **“Zhvillimi i rrjetit të transmetimit”**

1. Operatori i Sistemit të Transmetimit harton një plan dhjetëvjeçar të zhvillimit të rrjetit, në konsultim me palët e interesuara, dhe e paraqet për miratim në ERE.

6. Kur ERE konstaton se Operatori i Sistemit të Transmetimit nuk ka realizuar për tre vite, një investim të parashikuar sipas planit 10-vjeçar, dhe gjykon se investimi është i nevojshëm dhe mund të financohet pa penguar operimin normal të rrjetit, i kërkon atij të marrë një nga këto masa:

a) të realizojë investimin në fjalë;

b) të organizojë një procedurë konkurruese për realizimin e investimit në fjalë, të hapur ndaj çdo investitori;

c) të pranojë rritjen e kapitalit, me qëllim financimin e investimeve të nevojshme.

7. Kur ERE merr masa, sipas shkronjës “b”, të pikës 6, të këtij neni, mund të detyrojë Operatorin e Sistemit të Transmetimit të zbatojë një ose më shumë nga alternativat e mëposhtme:

a) të sigurojë financimin nga ndonjë palë e tretë;

b) të kërkojë ndërtimin nga ndonjë palë e tretë;

c) të administrojë asetet e reja pas ndërtimit.

Në këto raste tarifatat përkatëse do të mbulojnë kostot e investimeve në fjalë.

8. ERE në ushtrimin e kompetencave të parashikuara në pikat 1, 6 dhe 7, të këtij neni, duhet të marrë mendimin nga ministri përgjegjës për energjinë.

- Se fundmi ne neni 97 **“Tregu i energjisë elektrike”**

3. Ministri përgjegjës për energjinë, në bashkëpunim me palët e interesuara në sektorin e energjisë elektrike dhe pasi merr mendimin e Autoritetit të Konkurrencës, harton modelin e tregut të energjisë elektrike, që miratohet me vendim të Këshillit të Ministrave, ku përcaktohen të paktën:

a) mënyrat e bashkëpunimit ndërmjet pjesëmarrësve të tregut të energjisë elektrike;

b) marrëdhëniet kontraktore të nevojshme;

c) informacioni dhe shkëmbimi i të dhënave kryesore, të kërkuara mes pjesëmarrësve të tregut.

Fusha perkatese e pergjegjesise se Ministrise se Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes eshte percaktuar ne Vendimin nr. 835 date 18.09.2013 te Këshillit të Ministrave “Për përcaktimin e fushës së përgjegjësive shtetërore të Ministrisë së Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes” të ndryshuar.

Per sa i perket rolit te Ministrise se Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes ne raport me OST shpjegojme si me poshte:

Rezulton se Operatori i Sistemit të Transmetimit, OST sh.a eshte e organizuar ne formen e nje shoqerie aksionere me kapital 100% shteteror. Kjo gje eshte ne perputhje me percaktimet e bera ne ligjin nr.43/2015, “Për sektorin e energjisë elektrike”, ku ne nenin 53 eshte percaktuar se:

- **Operatori i Sistemit të Transmetimit**

1. Operatori i Sistemit të Transmetimit është personi juridik i licencuar për kryerjen e veprimtarisë së transmetimit të energjisë elektrike, i cili ka në pronësi sistemin e transmetimit dhe respekton parimin e pavarësisë, të përcaktuar në nenin 54 të këtij ligji.
 3. Këshilli i **Ministrave përcakton autoritetin publik që përfaqëson shtetin si pronar të aksioneve të Operatorit të Sistemit të Transmetimit**, i cili duhet të jetë i pavarur nga aktivitetet e prodhimit apo furnizimit, në kuptim të nenit 54 të ligjit.
- Ne zbatim te pikes 3 te nenit 53 ketij ligji eshte miratuar VKM nr.317 date 27.14.2016 «Për përcaktimin e Autoritetit Publik që përfaqëson Shtetin sipronar të aksioneve të shoqërive të Sektorit të Energjisë Elektrike“ e cila ka percaktuar si me poshte:
 1. Autoriteti publik, që përfaqëson shtetin si pronar të aksioneve të shoqërive Korporata Elektroenergjetike Shqiptare sh.a., dhe Operatori i Shpërndarjes së Energjisë Elektrike sh.a., është Ministria e Energjisë dhe Industrisë.
 2. Autoriteti publik, që përfaqëson shtetin si pronar të aksioneve të Operatorit të Sistemit të Transmetimit sh.a., (OST), është Ministria e Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes.
 3. Ministri i Energjisë dhe Industrisë dhe ministri i Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes emërojnë anëtarët e këshillave mbikëqyrës të shoqërive të përcaktuara në pikat 1 dhe 2, duke zbatuar kufizimet e përcaktuara në ligjin nr. 43/2015, "Për sektorin e energjisë elektrike".
 - Po keshtu ne nenin 1 te ligjit nr. 8/2016 për një shtesë dhe ndryshim në ligjin nr. 7926, datë 20.4.1995, “Për transformimin e ndërmarrjeve shtetërore në shoqëritë tregtare”, të ndryshuar eshte percaktuar se:

“Ushtrimi i së drejtës së përfaqësuesit të pronarit të pronës shtetërore, përfshirë edhe të drejtën e emërimit të anëtarëve të këshillave mbikëqyrës, në shoqëritë elektro-energjetike, bëhet në përputhje me përcaktimet e ligjit nr. 43/2015,” Për sektorin e energjisë elektrike”, dhe në shoqëritë e gazit natyror bëhet në përputhje me përcaktimet e ligjit nr. 102/2015 Për sektorin e gazit natyror.”

Pra, nga përcaktimet e përmendura këtu me lartë, rezulton se secila nga ministritë e përmendura duhet të kryejnë funksionin e pronarit të aksioneve në shoqëritë perkatese. Përpara këtij ndryshimi, ishte Ministria e Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes ajo që ushtronte funksionin e pronarit të aksioneve (Autoritetin publik, që përfaqëson shtetin si pronar të aksioneve) në të treja shoqëritë.

Per me teper sqarojme se, organizimi i tere veprimtarise ekonomike ne Shqiperi rregullohet nga ligji Nr. 9901 date 14.04.2008 “Per tregtaret dhe shoqerite tregtare”. Ky ligj percakton dhe rregullon statusin e tregtarit, themelimin dhe administrimin e shoqerive tregtare, të drejtat dhe detyrimet e themeluesve, të ortakëve dhe aksionarëve, riorganizimin dhe likuidimin e shoqërive tregtare. Ky ligj është i detyrueshem edhe per shoqerite shteterore.

OST sh.a ne kendveshtrimin e organizimit juridik i eshte nenshtruar ligjit Nr. 9901 date 14.04.2008 “Per tregtaret dhe shoqerite tregtare”. Pra me konkretisht roli i Ministrise se Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes si Autoriteti publik, që përfaqëson shtetin si pronar të aksioneve ne raport me OST sh.a eshte ai i pronarit te 100% te aksioneve. Kjo ministri sillet ndaj shoqerise OST sh.a dhe ushtron ato te drejta dhe ka ato detyrime njelloj si cdo pronar tjeter privat sillet ndaj aksioneve qe ka ne nje shoqeri aksionere qe ne Shqiperi eshte ndertuar dhe funksionon ne baze te ligjit Nr. 9901 date 14.04.2008 “Per tregtaret dhe shoqerite tregtare”.

Pra , Ministria e Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes luan rolin e aksionerit te vetem duke marre cdo vendim qe ka ne kompetence Asambleja e Pergjithshme ne nje shoqeri anonime sipas parashikimeve te ligjit Nr. 9901 date 14.04.2008 “Per tregtaret dhe shoqerite tregtare” te ndryshuar.

Kete rol per Korporaten Elektroenergjetike Shqiptare sh.a., dhe Operatorin e Shpërndarjes së Energjisë Elektrike sh.a., ne baze te nenit 1 te VKM nr.317 date 27.14.2016 «Për përcaktimin e Autoritetit Publik që përfaqëson Shtetin si pronar të aksioneve të shoqërive të Sektorit të Energjisë Elektrike” e luan Ministria e Energjisë dhe Industrisë

Rezulton se tashme Korporata Elektroenergjetike Shqiptare sh.a., dhe Operatori i Shpërndarjes së Energjisë Elektrike sh.a., kane kryer te gjitha procedurat per permbushjen e ketij detyrimi, duke permbushur ne kete menyre dhe detyrimin e

pavaresise se Operatorit të Sistemit të Transmetimit, nga aktivitetet e prodhimit apo furnizimit, në kuptim të nenit 54 të ligjit.

Per sa i perket Keshillit Mbikqyres ne nenin 135 “Të drejtat dhe detyrimet” te ligjit Nr. 9901 date 14.04.2008 “Per tregetaret dhe shoqerite tregetare” te ndryshuar eshte percaktuar se:

2. Asambleja e përgjithshme merr vendime për çështjet e mëposhtme të shoqërisë:

a) përcaktimin e politikave tregtare;

b) ndryshime të statutit;

c) emërimin e shkarkimin e anëtarëve të këshillit të administrimit (sistemi me një nivel) dhe (në sistemin me dy nivele) të anëtarëve të këshillit mbikëqyrës

Ne Statutin e OST sh.a (**Neni 13 Keshilli Mbikqyres**) eshte percaktuar se::

13.1 Keshilli Mbikqyres perbehet nga 6 (gjashte) anetare te cilet emerohen nga Asambleja e Pergjithshme.

Pra Ministria e Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes emeron anetaret e Keshillit Mbikqyres te OST sh.a. Rezulton se Ministria e Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes ne cilesine e Asamblese se Pergjithshme te OST sh.a dhe ne zbatim te pikes 3 te VKM nr.317 date 27.4.2016 «Për përcaktimin e Autoritetit Publik që përfaqëson Shtetin sipronar të aksioneve të shoqërive të Sektorit të Energjisë Elektrike“ ne te cilen eshte percaktuar se:

Ministri i Energjisë dhe Industrisë dhe Ministri i Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes emërojnë anëtarët e këshillave mbikëqyrës të shoqërive të përcaktuara në pikat 1 dhe 2, duke zbatuar kufizimet e përcaktuara në ligjin nr. 43/2015, "Për sektorin e energjisë elektrike"

Ministria e Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Siper marrjes ka miratuar me Vendimin nr. 4911, date 14.06.2016 “Per ndryshimin ne Keshillin Mbikqyres “ anetaret e rinj te Keshillit Mbikqyres te OST sh.a.

Po keshtu Ministria e Energjisë dhe Industrisë ne cilesine e pronarit per Korporata Elektroenergjetike Shqiptare sh.a., dhe Operatori i Shpërndarjes së Energjisë Elektrike sh.a. ne zbatim te pikes 3 te VKM nr.317 date 27.14.2016 «Për përcaktimin e Autoritetit Publik që përfaqëson Shtetin sipronar të aksioneve të shoqërive të Sektorit të Energjisë Elektrike“ ka miratuar me Urdherin nr.210, date 30.06.2016 **anetaret e Keshillit Mbikqyres te KESH sh.a dhe me Urdherin nr.209.date 30.06.2016 ka miratuar anetaret e Keshillit Mbikqyres te OSHEEE sh.a.**

Për sa me sipër, konkludojme se anetaret e Keshillit e Mbikqyres të OST sh.a., janë emëruar nga MZHETTS duke respektuar kufizimet e imponuara nga neni 54 i Ligjit nr. 43/2015, "Për sektorin e energjisë elektrike"

• Ne bazë të nenit 54 në pikat 3, 4, 5, 6 përcaktohet se:

3. Duke filluar nga data 1 janar 2016, i njëjti person nuk ka të drejtë që në të njëjtën kohë:

a) të ushtrorë kontroll, në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, mbi një të licencuar, që kryen ndonjë nga veprimtaritë e prodhimit apo furnizimit të energjisë elektrike dhe të gazit natyror dhe të ushtrorë kontroll ose ndonjë të drejtë tjetër ndaj Operatorit të Sistemit të Transmetimit ose rrjetit të transmetimit;

b) të ushtrorë kontroll, në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, mbi Operatorin e Sistemit të Transmetimit ose mbi rrjetin e transmetimit dhe të ushtrorë kontroll ose të ushtrorë ndonjë të drejtë mbi një të licencuar që kryen ndonjë nga veprimtaritë e prodhimit apo furnizimit të energjisë elektrike dhe të gazit natyror;

c) të emërojnë anëtarët e keshillit mbikëqyrës, bordit drejtues ose organeve që përfaqësojnë ligjërisht Operatorin e Sistemit të Transmetimit apo rrjetin e transmetimit dhe në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, të ushtrorë kontroll apo ndonjë të drejtë mbi një të licencuar që kryen ndonjë nga veprimtaritë e prodhimit apo furnizimit të energjisë elektrike dhe të gazit natyror;

ç) të jetë anëtar i keshillit mbikëqyrës, bordit drejtues ose organeve të tjera që përfaqësojnë të licencuarin pranë të licencuarve që kryejnë veprimtarinë e prodhimit ose furnizimit të energjisë elektrike dhe të gazit natyror dhe veprimtarinë e Operatorit të Sistemit të Transmetimit ose rrjetit të transmetimit.

4. Ndalimet e parashikuara në shkronjat a, b dhe c, të paragrafit me sipër do të zbatohen në mënyrë të veçantë për:

a) kompetencën për të ushtruar të drejtën e votës;

b) kompetencën për të emëruar anëtarët e keshillit mbikëqyrës, bordit drejtues ose organeve që përfaqësojnë të licencuarin;

c) të drejtën e mbajtjes së një pjese të shumicës së aksioneve.

5. Detyrimi i parashikuar me sipër, konsiderohet se është përmbushur nëse dy ose më shumë shoqëri, të cilat kanë rrjetet e tyre të transmetimit, kanë krijuar një sipërmarrje të përbashkët, e cila vepron si një operator i sistemit të transmetimit në dy ose më shumë shtete. Asnjë shoqëri tjetër nuk mund të jetë pjesë e kësaj sipërmarrjeje të përbashkët, përveç rastit kur shoqëria është përcaktuar si operator i pavarur i sistemit të transmetimit dhe është certifikuar sipas kushteve të përcaktuara në këtë ligj.

6. Kur personi i përmendur në paragrafin me sipër, është një organ publik që kontrollohet nga shteti, atëherë dy organe të veçanta publike që ushtrorë kontroll, njëri mbi Operatorin e Sistemit të Transmetimit ose mbi rrjetin e transmetimit dhe tjetri mbi të licencuarin që kryen funksionin e prodhimit

ose të furnizimit të energjisë elektrike, do të konsiderohen sikur nuk janë i njëjti person.

Sic evidentuar me lart ne baze te VKM nr.317, date 27.04.2016 "Per percaktimin e Autoritetit Publik qe perfaqeson Shtetin si pronar te aksioneve te shoqerive te Sektorit te Energjise Elektrike" rezulton se Ministria e Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtise dhe Sipermarries eshte mbajtese e 100 % te aksioneve te OST sh.a nderkohe qe MEI eshte 100 % aksionere e KESH sh.a dhe OSHEE sh.a te cilat ushtrojne perkatesisht aktivitetin e gjenerimit dhe shperndarjes e furnizimit universal te energjise elektrike.

Ne kete menyre per qellime te ndarjes se pronesis se OST sh.a rezulton e kryer kjo ndarje sipas parshikimeve te pikes 6 te nenit 54 te ligjit nr.43\2015 "Per sektorin e energjise elektrike" si dhe ne perputhje me sa percaktuar **ne nenin 8 germa a) te Rregullave për Çertifikimin e Operatorit të Sistemit të Transmetimit për Energjinë Elektrike**ku percaktohet se, nder kriteret qe duhet të përmbushen nga aplikuesi për të mundësuar vendimmarrjen dhe certifikimin nga Rregullatori është:*a)Personi juridik që ka pronësinë mbi Operatorin e Sistemit te Transmetimit te energjisë elektrike nuk duhet te ketë te drejta kontrolli te drejtpërdrejtë apo te tërthorte ne aktivitetet e prodhimit, shpërndarjes, furnizimit apo anasjelltas;*

Ne nenin 8, pika 3, germa b, te rregullores, percakohet se : *Personi juridik qe ka pronësinë mbi Operatorin e Sistemit të Transmetimit te energjisë elektrike nuk emëron, kontrollon apo është anëtar i bordeve apo strukturave drejtuese në aktivitetet e prodhimit, shpërndarjes, furnizimit apo anasjelltas si dhe nuk ushtron të drejtën e votës apo të drejtën e maxhorancës së aksioneve;*

Kjo kerkese e rregullores ka gjetur zgjidhje ne kuader te parashikimeve te VKM nr.317, date 27.4.2016 "Per percaktimin e Autoritetit Publik qe perfaqeson Shtetin si pronar te aksioneve te shoqerive te Sektorit te Energjise Elektrike" shpjeguar ne menyre te detajuar me lart.

Ne germen c, te pikes 3 te nenit 8 te Rregullores për Çertifikimin e Operatorit të Sistemit të Transmetimit për Energjinë Elektrike kerkohet te **garantohet konfidencialiteti i informacionit komercial** që Operatori i Sistemit të Transmetimit te energjisë elektrike zotëron dhe mos transferimi i stafit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit te energjisë elektrike tek ndërmarjet/ sipërmarrjet gjeneruese apo furnizuese;

Referuar akteve të brendshme te kompanise, (Kodi i Etikes i OST sh.a. Nr. 3952 prot date 01.07.2016)rezulton se cdo punonjes i OST sh.a duhet te rrespektoje nder te tjera ruajten e konfidencialitetit te informacionit edhe pas largimit nga shoqeria. Ne menyre te vecante ne nenin 14 te Kodit te Etikes eshte percaktuar sa vijon:

Te mbrojnë sigurinë e çdo informacioni konfidencial; garantojnë mbrojtjen e informacionit që marrin dhe të mos e bëjnë atë publik pa autorizim përkatës por pa cenuar zbatimin e detyrimeve që rrjedhin nga ligji nr.119/2014 “Për të drejtën e informimit” mos përdorimi i informacionit të mbledhur për përfitim personal, të marrë masa e të parandalojë dhe të mbrojë rrjedhjen e informacionit, të mos përdore marrjen dhe dhënien e informacionit për përfitime të ndryshme ose kur përben shkak për lindjen e konfliktit të interesave gjatë marrëdhënieve të punës, të mos japin publikojnë apo të nxjerrin për përdorim publik materiale apo informacione që kanë të bëjnë me politikën ose me aktivitetet e OST sh.a nëse nuk janë të autorizuar.

Po ashtu në referencë të nenit 64 ligjit nr.43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike” OST sh.a. ka detyrimin e ruajtjes së konfidencialitetit të informacionit të ndjeshëm tregtar . Në këtë nen përcaktohet se:

Operatori i Sistemit të Transmetimit, duke respektuar në çdo rast përcaktimet e nenit 47, të këtij ligji, apo ndonjë detyrim tjetër ligjor për dhënien e informacionit, ruan konfidencialitetin e informacionit të ndjeshëm tregtar, të siguruar gjatë ushtrimit të veprimtarisë dhe parandalon përhapjen në mënyrë diskriminuese të informacionit për veprimtarinë e tij, me qëllim që të krijojë avantazh tregtar të një palë tjetër. 2. OST-ja nuk përhap të dhënat e ndjeshme tregtare të çdo të licencuari tjetër, përveçse kur kjo është e nevojshme për kryerjen e një transaksioni tregtar. Për të siguruar respektimin e plotë të rregullave të përhapjes së informacionit dhe ndarjes së veprimtarive, ERE merr masa që Operatori i Sistemit të Transmetimit dhe çdo i licencuar tjetër të mos përdorin shërbime të përbashkëta, të tilla si shërbime të përbashkëta ligjore, përveç funksioneve të thjeshta administrative apo të teknologjisë së informacionit. 3. Operatori i Sistemit të Transmetimit, gjatë kryerjes së veprimtarisë së tij, nuk keqpërdor informacionin e ndjeshëm tregtar të siguruar nga palët e treta, në kuadër të ofrimit apo negocimit të aksesit në sistem. 4. Informacioni i nevojshëm që garanton konkurrencën dhe funksionimin normal të tregut bëhet publik.

Sa me sipër kërkuar nga ligji është pasqyruar në aktet e brendshme të OST sh.a shpjeguar në mënyrë të detajuar në paragrafin më sipër.

- Në nenin 8 pika 3 germa d kërkohej :Pasja në dispozicion të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të energjisë elektrike **të burimeve të nevojshme financiare, teknike, fizike dhe njerëzore për të realizuar aktivitetin e tij** Lidhur me këto kriter të rregullorës në analizë të dokumentacionit të dorëzuar nga aplikuesi rezultoi se:

Parlamenti Shqiptar, në 30 Prill të vitit 2015 miratoi Ligjin nr. 43/2015 «Për sektorin e energjisë elektrike», i cili shënon një hap shumë të rëndësishëm për gjithë legjislacionin shqiptar në përgjithësi si një dëshmi e përafrimit të tij me legjislacionin evropian, por ka rëndësi të veçantë për sektorin e energjisë elektrike, për sa i përket organizimit dhe funksionimit të tij. Ky ligj reflekton parashikimet e paketës së trete legjislative evropiane në fushën e energjisë dhe si rrjedhojë vendos kriteret e reja për organizimin dhe funksionimin e shoqërive të sektorit

elektroenergjitik dhe tregut te energjise elektrike. Nje vend te vecante ne keto parashikime ligjore, ze Operatori i Sistemit te Transmetimit, si shoqeria e sektorit elektorenergjitik qe ka detyrimin per te garantuar e sigurine e gjithe sistemit elektroenergjitik shqiptar. Per kete, OST duhet te siguroje pavaresine e saj nga kompanite e tjera te sistemit elektroenergjitik nepermjet procesit te certifikimit, transparences ne procesin e alokimit te kapaciteteve te transmetimit, sigurimit te energjise per humbjet dhe sherbimet ndihmese ne tregun e energjise nepermjet procedurave konkurruese dhe transparente, sigurimit te balancimit te sistemit nepermjet organizimit dhe operimit te tregut te disbalancave, sigurimit te tarifave transparente per aksesin ne rrjetin e transmetimit, pjesmarrje aktive ne organizimin dhe funksionimin e tregut te energjise elektrike. Duket qarte qe ligji i ri, ashtu sikurse edhe synimi per anetaresimin me te drejta te plota ne ENTSO_E, e vendos OST-ne perballe shume detyrimeve dhe si rrjedhoje para nje perspektive te re, te cilat kerkojne pershtatjen e OST-se me nje kompani europiane transmetimi. Qe do te thote zhvillimin e OST-se, jo vetem si nje kompani qe permbush te gjitha kriteret teknike dhe ligjore europiane, por edhe si nje teresi burimesh njerezore qe e bejne te mundur permbushjen e ketyre kriterëve. Edhe struktura organizative e OST sh.a. eshte konceptuar duke patur parasysh pikerisht gjithe sa me siper, me disa drejtori qe kryejne funksione administrative me varesi nga Administratori i shoqerise dhe tre departamentet, qe lidhen drejtperdrejte me permbushjen e objektivave ligjore te siperpermendura dhe konkretisht:

- Drejtoria e Drejtimit Operativ, Drejtoria e Operatorit te Tregut, Drejtoria e Planifikim Zhvillimit dhe Drejtoria e Shfrytezim Mirembajtje te Transmetimit u riorganizuan ne formen e Departamenteve te cilat perfshijne disa drejtori si me poshte vijon:
- **Departamenti i Operimit** qe perfshin 4 Drejtori: Drejtoria e Planifikimit dhe Zbatimit te Kodit; Drejtoria e Drejtimit Operativ; Drejtoria e Sherbimeve Teknike; Drejtoria e Tregut te Energjise Balancuese dhe Drejtoria e Humbjeve ne Rrjet. Ne kete menyre sigurohet qe funksionet e operimit te sistemit te perfshijne edhe planifikimin e transmetimit (zyre/sektor) qe me pare ishte i perfshire ne Drejtorine e Planifikim Zhvillimit , si nje sektor i lidhur drejtperdrejte me te dhenat qe sigurohen nga operimi i sistemi. Nga ana tjetere krijimi i nje drejtorie te vecante brenda Departamentit te Operimit i ngarkuar posacerisht me sigurimin e energjise per humbjet dhe sherbimet ndihmese ne tregun e energjise nepermjet procedurave konkurruese dhe transparente dhe sigurimin e balancimit te sistemit nepermjet organizimit dhe operimit te tregut te disbalancave, konsiderohet si nje domosdoshmeri e imponuar nga ligji i ri i sektorit te energjise dhe nje kusht i domosdoshem per mirefunksionimin e sektorit te

energjië elektrike, ne menyre transparente dhe ne shmangie te cdo diskriminimi.

- **Departamenti i Operimit te Tregut**, me dy Drejtori ne perberje te tij, eshte konceptuar si nje entitet qe ne nje afat maksimal deri ne date 31.12.2017 do te ndahet ligjerisht dhe financiarisht nga OST. Ky departament ashtu sikurse jane te drejtat dhe detyrimet e parashikuara ne ligj, do te jete i ngarkuar me operimin e tregut te energjië elektrike, me organizimin dhe administrimin e pasqyrave financiare të energjië elektrike mes pjesëmarrësve të tregut; mbajtjen e llogarive në emër të palëve tregtare për transaksionet e shitblerjes se energjië elektrike midis paleve, menaxhimin e procesit te regjistrimit te paleve ne treg; menaxhimin e procesit te propozimit, miratimit dhe cdo amendimi te Rregullave të Tregut ne perputhje me ligjin etj.
- **Departamenti i Transmetimit**, i cili perfshin Drejtorine e Implementimit te Projekteve dhe Inxhinierise dhe Drejtorine e Shfrytezim Mirembajtjes se Transmetimit. Ky Departament, perfshin dy drejtori:
- **Drejtorine e Implementimit te Projekteve dhe Inxhinierise**, e cila garanton implementimin optimal te projekteve te zhvillimit te rrjetit, te financuara nga komuniteti i donatoreve te huaj. Eshte pergjegjese per projektimin, ndërtimin dhe modifikimin e objekteve e te Rrjetit të Transmetimit te OST (linjat, nenstacionet dhe objektet ndihmëse) në përputhje me planet e percaktuara te investimeve dhe perforcimeve, duke i përshtatur ato me kërkesat e Planifikimit te sistemit dhe me specifikimet teknike, financiare dhe mjedisore të kompanisë. Përcakton politikën mjedisore te OST dhe siguron zbatimin e saj, me qëllim minimizimin e ndikimit ne mjedis te aktiviteteve dhe objekteve të saj. Kryen veprimet ligjore per hartimin e dokumentacionit te nevojshem per fillimin e procedurave te shpronësimit dhe regjistrimit te pasurive te paluajtshme te OST;
- **Drejtorine e Shfrytezimit dhe Mirembajtjes se Transmetimit**, shfrytezon dhe miremban linjat e transmetimit 400 kV, 220 kV 154 kV dhe 110 kV, e nenstacioneve lidhes midis tyre dhe e nenstacioneve prane burimeve prodhuese te energjië elektrike me tension 220 kV e larte. Shfrytezon dhe miremban sistemin e telekomunikacionit ne sherbim te OST sh.a. Shfrytezon dhe miremban sistemin e matjes se energjië elektrike, ne objektet brenda OST sh.a. Miremban sistemin e mbrojtjes rele dhe sistemet e kontroll-monitorimit te nenstacioneve te OST.
- Sic cituar me lart,OST eshte e organizuar ne Departamente dhe Drejtori, si me poshte vijon:

- Kabineti: 5 punonjes;
- Drejtoria e Burimeve Njerezore dhe Sherbimeve: 36 punonjes;
- Drejtoria e Prokurimeve: 7 punonjes;
- Drejtoria Ligjore: 6 punonjes;
- Departamenti i Operimit te Sistemit: 47 punonjes;
- Departamenti i Operimit te Tregut: 9 punonjes;
- Departamenti i Transmetimit: 596 punonjes.
- Numri total i punonjesve eshte 725.

- Departamenti i Operimit te Sistemit, perfshin Dispecerite, numer punonjesish 17.
- Departamenti i Transmetimit perfshin punonjesit qe kane per detyre mirembajtjen e rrjetit te transmetimit, me nje numer punonjesish 209.

- Te gjitha burimet financiare te OST perfshihen ne buxhetin/programin ekonomik te vitit perkates, i cili miratohet nga Keshilli Mbikqyres i OST, ne perputhje me dispozitat e Nenit 20/2/h te kompanise (si permendet tek shpjegimet per nenin 8, pika 2 germa m, e ketij vendimi) dhe nga Asambleja e Pergjithshme (e cila nenkupton pronarin e OST, Ministrine e Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtise dhe Siper marrjes (MZHETTS) ne perputhje me dispozitat e Nenit 9.2/ç te kompanise dhe Ligjin 9901 date 14.4.2008 “Per tregtaret dhe kompanite tregetare”, neni 135/2/a.
- OST disponon te gjitha mjetet teknologjike, software-et e nevojshme per te kryer aktivitetet e saj, siç pershkruhet me poshte

Pershkrim i Pergjithshem i Sistemit SCADA/EMS System

Sistemet *SCADA* (*Mbikqyrje Kontroll dhe Pervetesimi i te Dhenave*) jane nje zgjidhje optimale per qendrat e kontrollit, pasi mundesojne nje operim te sigurte dhe eficient te sistemit elektrik. Keto sisteme kane nje perdorim te gjere ne te gjitha infrastrukturat energjitike (prodhim, transmetim dhe shperndarje). Operatori i Sistemit te Transmetimit Shqiptar, OST.sh.a ne qendren e kontrollit operon me “*NetWork Manager SCADA/EMS (Supervisory Control and Data Acquisition / Energy Management System)*”, projekt i cili eshte implementuar ne Nentor te 2012. Pervec eficences ne operimin e sistemit, Menaxhuesi i Rrjetit, eshte gjithashtu nje sistem informacioni mbi energjine, duke i mundesuar vendimmarresve nje proces informacioni te sigurte.

Menaxhuesi i Rrjetit mundeson nje ambient i cili inkurajon dhe permireson njohjen dhe studimin e sistemit elektroenergjitik si dhe mjetet e sistemit te menaxhimit te energjise (EMS tools), duke bere te mundur qe Operoret te operojne ne menyren me optimale te mundshme. Kjo platforme e hapur dhe e gjithaneshme lejon integrimin e sistemeve te tjera te informacionit dhe ne te njejten kohe edhe nje nivel te larte te sigurise se IT.

Aplikacionet e Menaxhuesit te Rrjetit jane te ndertuara mbi nje platforme te hapur ne nje arkitekture te vetme dhe mund te manovrohen per kontrollin dhe analizen ne kohe reale si dhe per qellime optimizimi dhe planifikimi. Keto mjete te fuqishme per operimin e rrjetit mundesojne nje operim ditor eficient dhe te sigurte duke mimizuar shpenzimet kapitale afatgjate.

1. SCADA (Mbikqyrje Kontroll dhe Pervetesim i te Dhenave)

Ne sistemin e kontrollit SCADA te Operatorit te Sistemit te Transmetimit Shqiptar, OST sh.a. monitorohen dhe operohen ne kohe reale te gjithe nensacionet 400/220kV si dhe nenstacionet me te rendesishme 110kV. Ne lidhje me aplikacionet e sistemit SCADA mund te permendim disa nga me te rendesishmet:

- Funksionet e Pervetesimit te te Dhenave, te cilet mundesojne integrimin e pajisjeve te kontrollit te sistemeve te fuqise, RTU-ve si dhe Sistemet e Kontrollit te Nenstacioneve. Protokolli i cili perdoret per komunikimin me RTU-te si dhe Sistemet e Kontrollit te Nenstacioneve eshte: IEC 6087-5-104. Komunikimi me qendrat e tjera te kontrollit kryhet nepermjet ICCP (Inter-Center Communication Protocol). Aktualisht OST sh.a. perdor ICCP per komunikimin me CGES (Qendra Kontrollit e Malit te Zi) dhe IPTO (Qendra Kontrollit e Greqise).
- Monitorimi dhe Procesimi i Eventeve
- Kontrolli Mbikqyrës dhe Nderlidhes
- Arkivimi i te Dhenave
- Raportimi dhe Llogaritjet
- Nderveprimi Njeri-Makine

2. EMS Sistemi i Menaxhimit te Energjise (Energy Management System).

Menaxhuesi i Rrjetit EMS ofron nje potencial te plote te Sistemit te Menaxhimit te Energjise. Sistemi i Menaxhimit te Energjise (EMS) permbush objektivat per optimizimin e transmetimit te energjise, kostot e operimit dhe ne te njejten kohe ruajtjen e sigurise se sistemit. Funksionet e tij perfshijne:

- Perkrashje ne Vendimarrje,
- Planifikim te Energjise,
- Kontroll dhe Skedulim te Gjenerimit,
- Monitorimin e Rrjetit
- Vleresim te Sigurise
- Permiresim te Operimit bazuar ne Skenaret e Shperndarjes Optimale te Flukseve te Fuqise.
- Mundeson parashikimin e Ngarkeses.

Moduli i Sistemit te Menaxhimit te Energjise (EMS) eshte i perbere nga disa aplikacione te rrjetit, ku secili nga keto aplikacione bashkevepron me te tjeret, por menaxhohen ne menyre te vecante nga njeri-tjetri. Modulariteti i EMS ofron nje lehtesim ne menaxhimin e te gjithe paketes se tij. Aplikacionet e Rrjetit te cilat jane pjese e EMS:

- ***Fotografuesi i Telemetrise (SNP-Telemetry Snapshot):*** Fotografuesi i Telemetrise eshte pergjegjes per marrjen e matjeve te cilat i nevojiten Marresit te Statuseve dhe Matjeve (Status and Analog Retrieval). Gjithashtu eshte pergjegjes per perditesimin dhe ndryshimin e Limiteve, duke bere shperndarjen e limiteve te vendosura manualisht ose atyre te llogaritura nga Skedari i vlerave te procesuara dhe matjeve ne Databaze.
- ***Marresi i Statuseve dhe Matjeve (SAR-Status and Analog Retrieval):*** Funkzioni baze i Marresit te Statusit dhe Matjeve eshte te mbledhe/koordinoje te dhenat nga Ndertuesi i Modelit te Rrjetit (NMB), Vleresuesi i Gjendjes se Sistemit (SE) dhe Rrjedhen e Dispecerimit te Energjise Elektrike **Dispatcher Power Flow (DPF)**.
- ***Ndertuesi i Modelit te Rrjetit (NMB-Netëork Model Builder):*** Funkzioni i Ndertuesit te Modelit te Rrjetit përcakton topologjine aktuale te rrjetit(modeli bus/branch), duke patur parasysh të dhënat për statuset aktuale te elementeve komutues (celesat, thikat e linjave, thika e zbarave etj). NMB gjithashtu identifikon rrjetet elektrike në sistemin elektroenergjitik. Topologjia perdoret edhe nga aplikacione te tjera.
- ***Vleresuesi i Gjendjes se Sistemit (SE-State Estimator):*** Vleresuesi i Gjendjes se Sistemit eshte komponenti me i rendesishem ne lidhje me funksionimin e EMS dhe perdoret per te njehsuar dhe vleresuar gjendjen e pergjithshme te sistemit elektroenergjitik.

- **Analizuesi i Sigurise (SA-Security Analysis):** Analizuesi i Sigurise eshte aplikacioni i cili eshte pergjegjes per percaktimin, perzgjedhjen si dhe analizen e kontigjencave.

3. Sistemi i Menaxhimit te Gjenerimit (Generation Management System-GMS)

Sistemi i Menaxhimit te Gjenerimit (GMS) permban procese, qe ne kohe reale rregullojne gjenerimin e fuqise ne perputhje detyrimet operuese dhe ekonomike, mban frekuencen e sistemit si dhe shkembimin nderkufitar ne vlerat e tyre te skeduluara. Duke u nisur nga fakti qe Shqiperia ka njesi gjeneruese hidrike, Sistemi i Kontrollit te Gjenerimit mundeson ne kohe reale kontrollin dhe menaxhimin e fuqise hidrike si dhe te burimeve hidrike. Aktualisht te implementuar ne Sistemin e Kontrollit te Gjenerimit kemi: HEC Fierza, HEC Koman dhe HEC Vau i Dejes. Ne qendren e kontrollit te OST sh.a. eshte implementuar vetem Kontrolli Automatik i Gjenerimit (AGC-Automatic generation Control). Kontrolli Automatik i Gjenerimit rregullon daljen e njesive gjeneruese ne menyre qe te mbaje frekuencen e sistemit si dhe shkembimin nderkufitar ne vlerat e tyre te skeduluara ne perputhje te plote me standartet e publikuara nga ENTSO-E.

4. Aplikacione te tjera te Menaxhuesit te Rrjetit

Objektivat kryesore ne operimin e sistemit te energjise elektrike jane: siguria, kualiteti, besueshmeria dhe ekonomia. Per te permbushur keto objektiva si dhe standartet e ENTSOE, pervec ketyre tre komponenteve kryesore te Menaxhuesit te Rrjetit (SCADA/EMS/GMS) jane zbatuar edhe aplikacione te tjera te cilat jane pjese e ketyre komponenteve.

- **ICCP (Inter-Center Communication Protocol):** Shkembimi ne kohe reale i te dhenave ndermjet qendrave te kontrollit eshte bere me i thjeshte dhe eficient duke perdorur ICCP. ICCP mundeson nje platforme dhe ambient te hapur te cilat operojne ne menyre te pavarur ndermejt qendrave te kontrollit. Komunikimi ndermjet qendrave te kontrollit menaxhohet nepermjet pajisjeve te jashtme te cilat jane posacerisht per kete komunikim si dhe sigurohet nga perdorimi i “firewall-it” (sic edhe kerkohet nga standartet e ENSTO-E).
- **Heqja automatike e Ngarkeses (Load Shedding):** Funkcioni i Heqjes Automatike te ngarkeses, mundeson aftesine per te hequr dhe rivendosur ngarkesen nga nje liste e paracaktuar ngarkesash.
- **Parashikimi Afatshkurter i Ngarkeses (STLF-Short Term Load Forecast):** Funkcioni i Parashikimit Afatshkurter te

Ngarkeses (STLF) mundeson nje parashikim me sakte si te larte te ngarkeses, per nje periudhe deri ne 15 dite perpara. STLF proceson ne menyre te sakte modelet e ndryshme te cilat karakterizojne ngarkesen e vendit (ditore, javore dhe sezonale) duke perfshire edhe influencen e variablave te motit. Saktezia ne parashikim permiresohet me kualitetin e te dhenave historike te ngarkeses dhe variablave te motit te cilat perdoren per te ndertuar parashikimin.

- ***Parashikimi i Kongjestionave (CF-Congestion Forecast):*** Parashikimi i Kongjestionave (CF) eshte nje mjet per analizimin e kushteve te rrjetit ne te ardhmen duke perfshire llogaritjen e limiteve te koridoreve te transmetimit. CF eshte nje sekuence programesh te organizuara brenda NAC dhe te ekzekutuara automatikisht. Mjeti CF suporton nje studim “nje dite me para” (24 ore e ardhshme).

Cilesite me te medha te Menaxhuesit te Rrjetit te sistemit SCADA/EMS per operimin e sistemit te transmetimit, perfshijne:

- ❖ Perdorimin optimal i Aseteve te rrjetit te Transmetimit.
- ❖ Permiresimin e sigurise se rrjetit dhe monitorimin e vazhdueshem te qendrueshmerise se sistemit, duke vene ne dukje kushtet e operimit te cilat mund te cojne ne “blackout” te gjere.
- ❖ Vizualizimin e avancuar dhe identifikimin e situatave te ndryshme nga operatoret, gje e cila con ne nje permiresim te operimit rrjetit.
- ❖ Kualitet te larte te furnizimit.

Pamje e Pergjithshme e Sistemit te Menaxhimit te Tregut ; Platforma Elektronike per Menaxhimin e Tregut te Operatorit te Sistemit te Transmetimit ne Shqiperi OST sh.a

Kjo platforme eshte e organizuar ne tre grupe kryesore funksionale, te cilat jane te nderlidhura me njera tjetren.

1. Funksioni i OST
 - Llogaridhenia dhe Vendosja
 - Skedulimi
2. Platforma e Transparences
3. Funksioni i Operimit te Tregut

Me poshte jane te paraqitura te gjitha modulet dhe funksionet e tyre:

1.1 Procesi I Llogaridhenies dhe Vendosja

Ky proces duhet te permbushe funksionet e meposhteme te OST sh.a.:

- Merr automatikisht nga sistemi i matjes ose vendos manualisht matjet e linjes se transmetimit e cila lidh dy pjese te nje sistemi (tieline)
- Realizohet shkembimi nderkufitar i matjeve horizontalisht ndermjet TSO-ve dhe informacionet e Llogaridhenies dhe Vendosjes midis niveleve te ndryshme hierarkike te ENTSO-e RGCE
- Siguron nje standard duke mundesuar nje paraqitje uniforme per transmetimin e te dhenave te sakta, te dhenave te llogaridhenies dhe zgjidhjes midis Operatoreve Europiane te Sistemit te Energjise Elektrike dhe te gjitha organizatave perkatese midis hierarkise se ENTSO-E RGCE.

1.2 Procesi i Skedulimit

Sistemi i Skedulimit duhet te permbushe te gjitha funksionet e skedulimit dhe raportimit te OST si Operator i Sistemit te Transmetimit (OST) ne Shqiperi dhe Operatorit te Bllokut te Kontrollit (CBO) tek Blloku Shqiptar (AL Block).

Sistemet e skedulimit duhet te mundesojne funksionet e meposhtme te OST:

- Renditja e proceseve permes zbatimit te portave
- Paraqitja e balances per Zonen e Balancimit ne Vend
- Paraqitja e Balances per Palen Pergjegjese per Balancimin ne vend (BRP)
- Paraqitja e totalit te Zonave te Balancimit, Zonave te Kontrollit
- Zbulimi dhe menaxhimi i problemeve dhe disbalancave (sigurimi i sinjaleve te perceptueshme dhe vizuale)
- Paraqitja e shkembimeve te energjise midis Zonave te Balancimit
- Menaxhimi i prodhimit dhe konsumit te deklaruar
- Zbulimi nese enti sipas rregullimit sekondar eshte jashte rradhes
- Koordinimi i OST (paraqitja e deklarimeve nderkufitare, deklarimeve te OST per import/eksportin)
- Paraqitja e skeduleve te pjesemarresve duke ngarkuar dosjet XML.
- Ndryshim i skeduleve te paraqitura
- Importi i transmetimit te vecuar ne nivel ditor nga Vecuesit e Kapacitetit te Transmetimit
- Importi i kontratave per te drejtat e kapacitetit ne baza ditore duke ngarkuar dosjet XML
- Importi dhe modifikimi kontratave per te drejtat e kapacitetit duke hyre ne kapacitetin e vecuar te transmetimit ne nivel vjetor, mujor, javor dhe ditor si dhe nivelin e perditshem
- Kontrolli nese kontratat per te drejtat e kapacitetit jane tejkualuar

- Kontrolli dhe doënload i (dosjeve XML) i Skeduleve dhe Raporteve (pranimi, anomalia dhe konfirmimi).
- Pasqyrim i ngjarjeve, mesazheve dhe logove.
- Paraqitja e informacioneve rreth disponueshmerise se enteve
- Shtyrja e mbylljes se portes
- Krahasim i kapacitetit te vecuar te perditshem me nominimin
- Krahasimi i imbalancave te skedulimit te ri, me nje program skedulimi te meparshem
- Raportet Statistikore
- NTC orare
- Perputhshmeria SO-SO
- Transmetimi i CAX qe do te ndikoje te Blloku i Kontrollit dhe Vecuesit e Kapacitetit te Transmetimit
- Dergimi dhe Pranimi i planit total
- Prodhiimi i dokumentave te nevojshem per procesin e Raportimit
- Llogaritja e rezervave terciare bazuar te skedulimi

2. Platforma e Transparences

Bazuar ne Rregulloren (EU) Nr 5 43/2013, 14 Qershor 2013 dhe publikimin e te dhenave per tregjet e energjise elektrike, eshte bere e detyrueshme per Shtetet Anetare Europiane qe sigurojne te dhena dhe jane pronare, paraqitja e te gjithë informacionit qe lidhet me energjine elektrike.

Kjo platforme perbehet nga disa fusha kryesore te tilla si :

- Gjenerimi
- Ngarkesa,
- Transmetimi,
- Menaxhimi i Konxhestioneve,
- Remontet
- Balancimi per publikimin permes Platformes se Transparences ENTSO-E.

Transparenca lidhur me informacionet e tregut te energjise luan nje rol thelbesor ne zbatimin e Tregut te Brendshem te Energjise Elektrike si dhe per krijimin e tregjeve efikase, likuide dhe konkurruese te shumices. Gjithashtu ka nje rendesi te larte ne krijimin e nje ambienti te barabartë ndërmjet pjesëmarrësve të tregut, duke shmangur keshtu abuzimin dhe duke mundesuar rritjen e sigurise se furnizimit te energjise.

Moduli i transparences do t'i mundesoje OST-se funksionet e meposhtme:

- Burimi i të Dhënave: Burimet e vecanta të të dhënave, të cilat përmbajnë të dhëna që kerkohen nga Rregullorja e BE duhet të publikohen. (Se pari duhen përcaktuar se cilat do të jenë burimet e të dhënave për çdo të dhënë. Për shembull për disa të dhëna është përgjegjëse OST, disa të dhëna janë nën përgjegjësinë Prodhuesit të energjisë elektrike, ose Operatorit të Sistemit të Shpërndarjes, apo edhe SEE CAO i cili publikon të dhëna në emër të OST)
- Integrimi i të Dhënave: Moduli i cili nxjerr të dhënat e kerkuara nga Burimi i të Dhënave, transformon ato në një model specifik dhe i ruan ETP bazen e të dhënave për Lidhjen e tyre.
- Procesi i Skedulimit: Bën të mundur mbledhjen e të dhënave (sic janë të dhënat e matjes ose sistemi SCADA) dhe me tëj i publikon ato në platforme në afatet e mirepërcaktuara.
- Procesi i transformimit të të dhënave: Transformon të gjitha të dhënat në formate standarde XML, të përcaktuara paraprakisht nga ENTSO-e, dhe pastaj publikimin e tyre tek formati i transparencës duke përdorur protokollin MADES. (**dokumenti XML duhet të perputhet me standartet e ENTSO-e).
- MADES: MADES është kanali i komunikimit i përdorur për paraqitjen e të dhënave tek nyja qendrore e TPC, si dhe për marken e njohurive për procesimin e të dhënave.
- Procesi i “Njohjes”: Si rezultat i një formati të paraqitur “Njohja” do të merret për çdo të dhënë të dërguar, për të siguruar që dosja e dërguar është në proces, është marrë dhe nuk ka asnjë problem teknik (p.sh. sintakse), ose problem në aplikacion (p.sh. në rastin kur nuk arrijn të identifikohet Zona Detyruese Bidding Zone).

3. Funksionet e Operatorit të Tregut

3.1 Ndarja e kapaciteteve të internjeksionit

Ky modul menaxhon procesin e përgjithshëm të ndarjes (alokimit) të kapaciteteve transmetuese të interkoneksionit, duke përfshirë përcaktimin e kapaciteteve dhe aftësive fleksibile për t'u integruar me sisteme të alokimit të kapaciteteve me të cilat operojnë OST-te e vendeve fqinje si dhe me platforma rajonale për ndarjen e kapaciteteve rajonale.

Në këtë kontekst, kapacitetet transmetuese janë në thelb opsione për percjellje të energjisë. Një ofertues i suksesshëm ka të drejtën, të marrë kapacitetin e caktuar. Kapaciteti, është një grup I perbere prej një ose disa blloqesh ku secili prej tyre konsiston në një kapacitet (MW) të disponueshëm për një periudhë kohore. Një

ofertues i suksesshëm mund të vendosë për të përdorur qoftë të drejtën për të marrë por edhe për të hequr dorë nga kapaciteti i caktuar.

3.2 Njoftimi i Kontratave

Ky modul mbledh dhe ruan të dhënat dhe informacionet që kanë të bëjnë me kontratat e konkluduara ndërmjet pjesëmarrësve të tregut, si në tregun bilateral ashtu edhe në tregun e centralizuar të energjisë. Ai do të shërbejë si depozitues i të gjithë informacionit që lidhet me të dhënat e kontratave. Të dhënat që do të përfshihen si nënbashkësi brenda Depozitimit kryesor të të Dhenave.

Moduli për Njoftimin e Kontrates duhet të mundësojë funksionet e mëposhtme të OST:

- Të mbajë të dhënat në lidhje me të gjitha kontratat e mbyllura;
- Të lidhë me përberësit e Menaxhimit të të Dhenave për Energjinë;
- Të lidhë me përberësit e Skedulimit dhe të Nominimit;
- Të jetë nënbashkësi e komponentit për Depozitimin e të Dhenave.

3.3 Skedulimi dhe Nominimi

Ky modul menaxhon procesin e nominimit të skedulit fizik.

Një nominim është një kërkesë për një furnizues për një sasi fizike të energjisë elektrike sipas kushteve të një kontrate të veçantë.

Skedulimi ndan nominimin në kohë sipas një programi skedulimi ditor.

Moduli i Skedulimit dhe Nominimit duhet të përmbushë funksionet e mëposhtme:

- Të sigurojë raportimin për vlerësimin e fizibilitetit fizik të të gjitha kontratave
- Të sigurojë raportimin e miratimit teknik për të gjithë kontratat e mbyllura
- Të sigurojë raportimin e verifikimit të nominimeve me pjestarët e Tregut
- Të prodhojë ofertat përfundimtare të pranuar
- Të konsolidojë të gjithë nominimet e mundshme, të vlefshme, të verifikuara dhe të kontraktuara
- Të skedulojë termat për çdo kontratë furnizimi për çdo orë/ interval I përcaktuar për përdoruesit për ditën në avance
- Të skedulojë intervalet e heqjes automatike të ngarkesës (load shedding) aty ku nuk përmbushet kërkesa
- Të lidhet me një sistem rajonal për parashikimin e ditës në avance, kur / nëse kjo është funksionale gjatë jetegjatesisë së sistemit
- Të ofrojë informacion skedulimi për drejtuesin e Bllokut të Kontrollit
- Të lidhet me Sistemin për Parashikimin e Kërkesës së SCADA (STLF-Parashikimi i Ngarkesës Afat-Shkurter). Rezultatet nga STLF (parashikimi I

ngarkeses afat shkurter jane ne formatin XML bazuar ne nje skeme te vecante xsd dhe qe mund te hiqen ne nga formati xls.

3.4 Menaxhimi i te Dhenave per Energjine

Ky është komponenti kryesor që mbledh, proceson, menaxhon dhe arkivon të gjitha të dhënat e nevojshme të energjisë për procesin e duhur financiar. Komponenti duhet të përfshijë një modul faturimi të përcaktuar dhe një modul publikues të përcaktuar.

Proçesi i vendosjes duhet të ndërmerret në bazë ditore për ditën paraardhëse.

Të dhënat e menaxhuara duhet të përfshihen ne një nëntabelë brenda Depozitimit të të dhënave kryesore.

Moduli Menaxhimi i të Dhënave të Energjisë duhet të mundësoje funksionet e mëposhtme të OST-së:

- Te percaktoje furnizimet e kontraktuara
- Te percaktoje furnizimet e disbalancuara
- Te gjeneroje faturat e percaktuara
- Të ndjek pagesat duke përfshirë marrjen e analizave të vjetra (të shkuara)
- Te ruaje dhe arkivon të dhënat e energjisë, aktuale dhe të shkuara
- Te ruaje dhe arkivon të dhënat e faturuara, aktuale dhe të shkuara
- Publikoje te dhenat aktuale te konsumit nga palet tregtare
- Te lidhet me komponentet per Njoftimin e Kontrates
- Te lidhet me komponentet per Mekanizmin e Balancimit

3.5 Depozitimi i te Dhenave/Raportimi

Ky modul merr dhe formaton të gjitha të dhënat që do të përdoren për analizat, raportimet dhe publikimet. Nënbashkësitë specifike të të dhënave do të përfshijnë sa më poshtë:

- a) Të dhëna të parashikuara
- b) Të dhëna të ankandit
- c) Të dhëna bilaterale të kontratës
- d) Të dhëna të palës tregtare
- e) Të dhëna te kontratës
- f) Të dhëna të skeduluara
- g) Të dhëna të balancimit
- h) Të dhëna të Vendosjes dhe faturimit
- i) Të dhëna të bllokut ndërlidhës

Moduli i të dhëna depozituese/raportuese duhet të mundësojë funksionet e mëposhtme të OST-së:

- Të sigurojë një formë standarte, konsistente, të pastër dhe të integruar të të dhënave.
- Të sigurojë të dhëna me strukturë të përshtatshme që të bëjnë të mundur përmbajtjen e të gjitha raportimeve të ndryshme dhe kërkesave analizuese.
- Të sigurojë dhe të menaxhojë fjalore të dhënash për mbështetjen e aksesit dhe semantikës.
- Të sigurojë mjetet për të mbajtur origjinën e të dhënave, konvertimin dhe ngarkimin e të dhënave.
- Të sigurojë mjetet për menaxhimin e **metadatës**. (nje grup te dhenash qe pershkruan dhe jep informacione ne lidhje me te dhena te tjera)
- Të sigurojë mjetet për të mbështetur Inteligjencën e Biznesit (raportimit dhe rradhitjen, panelin e kontrollit, procesin analizues online etj.)

3.6 Mekanizmi i balancimit

Moduli i Llogaritjes së Cmimit të Tregut të Balancimit (BMPC), është përgjegjës për funksionalitetin e nevojshëm të Tregut të OST sh.a. për llogaritjen e skedulave dhe cmimit.

Duhet të permbushen kërkesat e mëposhtme:

- Nderfaqja e Pjesëmarrësve të Tregut (MPI), përgjegjëse për funksionimin e nevojshëm për Nderfaqen e Pjesëmarrësve të Tregut
- Regjistrimi i Pjesëmarrësve të Tregut (MPR), përgjegjëse për funksionimin e Regjistrimit të Pjesëmarrësve të Tregut.

Ky modul përllëgarit skedulet optimale ekonomike të dispecerimit për balancimin, duke dhënë:

- Nominimet fizike;
- Ofertat e energjisë rritëse/zbritëse;
- Parashikimi i ngarkesës së sistemit.

Çmimet së bashku me skedulimet e modulit BMPC ruhen në bazën e të dhënave të Tregut të OST-së dhe me pas do të publikohen për pjesëmarrësit e tregut. Këto skedula, së bashku me çmimet e ekuilibrit të tregut, do të vihen gjithashtu në dispozicion të sistemit të Vendorsjes.

Moduli i Mekanizmit të Balancimit duhet të përmbushë funksionet e mëposhtme të OST:

- Te perllorise disbalancat e energjise aktive (ne MW/MWh) ndermjet livrimit te skeduar dhe atij aktual, per kontraten e secilit furnizues, ne baze ditore.
- Llogaritja do të ndërmerret në kohë reale, për një ditë më parë.
- Per te aplikuar politikat e cmimeve kontraktuale te rena dakord (prsh. – pershkallezimi i cmimeve per nje disbalancim pozitiv (blerja) dhe cmimet per nje disbalancim negativ (furnizimi). Disbalancat e vendosura nga OST duhet te hiqen para percaktimit per te perdorur pershkallezimin e cmimeve per disbalancat pozitive dhe cmimet per disbalancat negative.
- Te ofroje ndehyrje manuale tek cmimet e disbalancave.
- Te transmetoje detyrimet per disbalancën e llogaritur tek pjesemarresit e tregut.
- Te lidhet me komponentin e njoftimit te kontrates.
- Ti mundesoje modulit te Menaxhimit te te Dhenave te Energjise, te dhenat qe lidhen me kontratat dhe disbalancat.

3.7 SHERBIME NDIHMESE

Ky komponent menaxhon tregetimin ne kete mekanizem ku perfshihet procesi i llogaritjes. Sherbimet ndihmese përfshijnë kontrollin e frekuences, rregullimin e fuqise aktive nepermjet rezervave primare, sekondare, terciare si dhe rregullimin e energjise reaktive.

Moduli i Sherbimeve Ndhmese duhet te mundesoje funksionet e meposhtme te OST:

- Te llogarise shërbimet ndihmëse (në MW/MWh) të planifikuara dhe aktuale, në lidhje me çdo kontratë te furnizuesve, me baze ditore.
- Llogaritja duhet të ndërmerret në kohë reale, për një ditë më parë.
- Te zbatoje politikat e cmimeve kontraktuale te rena dakord.
- Te beje te mundur ndërhyrjen manuale të çmimeve të shërbimeve ndihmëse.
- Te transmetoje pergjegjesite e llogaritura te sherbimeve ndihmese per pjesemarresit e tregut.
- Të lidhet me komponentin e Njoftimit të Kontratës.
- T'i siguroje komponentit të të Dhënave të Menaxhimit te Energjisë, informacion lidhur me kontratat dhe sherbimet ndihmese.

Softuer per Parashikim Automatik te Kongjestionave nje dite ne avance per OST-te e Europes Juglindore.

Financuar nga banka KfW, EKC dhe grupi DMS zhvilluan softuerin me zgjidhje automatike per DACF, per OST-te e Europes Juglindore. Agjencia e ekzekutimit te projektit ishte OST Shqipëri, dhe OST-të e grupit CMMI (Congestion Management and Market Integration) monitoruan procesin e zhvillimit.

Funksionet kryesore te softwerit perfshijne:

- Pergatitja e modeleve individuale FO (per parashikimin) ne baze te modeleve te snapshoteve dhe te dhenave te planifikimit.
- Bashkimi dhe pershtatja e modeleve rajonal te rajonit SEE.
- Analizat e DACF bazuar ne modelet e bashkuara.

PSS®E 33.1- Aparat Simulator i Sistemit te Energjise Elektrike per Inxhinjeri (PSS/E)

Aparati Simulatori i Sistemit te Energjise Elektrike per Inxhinjeri (PSS/E) është një mjet softuer i cili perdoret për rrjetet elektrike të transmetimit. Eshtë një program i integruar, interaktiv për simulimin, analizimin, dhe per të optimizuar performancën e sistemit të energjise elektrike dhe ofron karakteristika probabilistike dhe dinamike te modelimit. Softueri ofron për planifikimin e transmetimit dhe inxhinjerët një mjet për përdorim në projektimin dhe funksionimin e rrjeteve të besueshme.

Funksionet kryesore te software jane:

- Zgjidhje të shpejtë dhe të besueshme per shperndarjen e flukseve te energjise elektrike për modele të rrjetit deri në 200,000 nyje.
- Analiza te shpejta dhe te qëndrueshme te kontigjencave, duke përfshirë veprimet automatike korrigjuese dhe modelimin e skemës se veprimit korrigjues.
- Mbështetje te plote nyje-celes për modelimin e detajuar të topologjisë se nënstacionit. Analiza te automatizuar PV/QV me grafike gjenerimi.
- Program automatizimi i fuqishem dhe pershtatje me te gjitha karakteristikat Python® API.
- Analiza te balancuara dhe te pabalancuara te lidhje te shkurtera, analiza te kontigjencave(deterministike dhe probabilistike).
- Rindertim grafik te modeleve kontrolluese sipas perdoruesit.
- Nderfaqe grafike moderne.

- Shperndarje te plote te flukseve te fuqise dhe librari modelesh dinamike, duke përfshirë teknologjitë e reja si pajisjet FACTS dhe turbinat e erës.
- Model ndertues (**Code-based, user-written**).
- Lehtësi ne ndertimin e grafikeve te objekteve te integruar.
- Ndërtim grafik i modeleve (**user-defined**) kontrollues.

EAS (ENTSO-E- Sistemi i Ndergjegjesimit Awareness System)

Sistem i centralizuar i cili menaxhohet nga dy entitete pritese (Amprion dhe RTE) dhe ndahet me të gjitha OST-të partnere duke përdorur rrjetin e **Electronic Highway**. Kjo është një platformë informuese e cila ju pasqyron OST-ve partnere një pamje globale dhe në kohë reale të Rrjetit European të Transmetimit.

Gjithashtu ka shumë raste ku përdorimi i kësaj platforme është shumë i dobishëm në punën e përditshme të dispecerive, si për shembull në rastin e një disturbance, është e mundur që të identifikohet origjina dhe gjithashtu të jetë e dobishme në zgjidhjen e problemit. Përveç kësaj mund të përdoret në rastin kur arrihet një situatë kritike. Në këtë rast na lejon që të përfitojmë një vlerësim më të mirë të kushteve dhe arsyeve që çuan në këtë situatë.

Në këtë platformë, realizohet ndarja e të gjithë informacionit të kërkuar për sistemin tonë të transmetimit. Informacionet që ndahen janë dy tipe:

Matjet dhe te dhenat automatike në kohë reale për një pasqyrim objektiv të fizikes.

- Treguesit manualë për analizen faktike dhe analizen për perlllogaritjen e mundësive të ndryshme (**first step analysis**): gjëndjet e sistemit, mesazhet e paracaktuara ose mesazhet me tekst të lirë.

Për sa përçaktuar në kriteret sipas 714/2009 e EC lidhur me çështjet e *cross border* dhe si OST sh.a. i ploteson këto kritere.

OST është nënshkruese e Marrëveshjes ITC.

OST sh.a. ndan të gjitha kapacitetet e nderlidhura midis linjave të nderlidhjes për të gjithë kufijtë, përmes ankandëve të organizuara nga SEE CAO. Përjashtimi i vetëm është kufiri Shqipëri-Kosovë, për faktin që Kosova akoma nuk njihet si zonë kontrolli (dhe Serbia nuk merr pjesë në SEE CAO).

Detyrimet për akses në rrjet përgatiten nga OST dhe paraqiten për miratim tek Autoriteti Rregullator, sipas Metodes së Llogaritjes së Tarifës për Transmetimin e Energjisë Elektrike dhe sipas Udhezimeve për aplikimin dhe tarifën për lidhjet e reja ose modifikimin e lidhjeve ekzistuese në rrjetin e energjisë elektrike të OST-se. Tarifën e përmendur më sipër janë transparente, ato marrin në konsideratë nevojën për sigurinë e rrjetit dhe reflektimin e kostove reale të shkaktuara për aq

kohe qe ato korrespondojne me ato te nje operatori eficient dhe strukturues te rrjetit, dhe aplikohen ne menyre jo-diskriminuese.

Ne nenin 8, pika 3, germa e) *Angazhimi i Operatorit të Sistemit të Transmetimit të energjisë elektrike për përmbushjen e një plani 10 vjeçar zhvillimor të rrjetit i monitoruar dhe aprovuar nga rregullatori;*

Ne lidhje me përmbushjen e këtij detyrimi, Ligji nr. 43/2015 «Per sektorin e energjise elektrike», ka bere disa parashikime te cilat perfshijne dhe perbejne detyrimin e OST sh.a ne lidhje me hartimin e nje plani 10 vjecar zhvillimor, cfare duhet te permbaje plani, proceduren e miratimit, proceduren e rishikimit, detyrimin e raportimit ne lidhje me keto plane ne ERE dhe me konkretisht:

Neni 60 i Ligjit nr 43/2015 “Për Sektorin e Energjise Elektrike”-Zhvillimi i rrjetit të transmetimit

1. Operatori i Sistemit të Transmetimit harton një plan dhjetëvjeçar të zhvillimit të rrjetit, në konsultim me palët e interesuara, dhe e paraqet për miratim në ERE.
2. Plani i zhvillimit të rrjetit duhet të marrë në konsideratë:
 - a) kërkesën dhe ngarkesën ekzistuese dhe atë të parashikuar;
 - b) planifikimin urban dhe rajonal të zonës ku shtrihen instalimet e transmetimit;
 - c) planet e investimeve për rrjetet rajonale të Komunitetit të Energjisë;
 - ç) legjislacionin e mbrojtjes së mjedisit.
3. Plani i zhvillimit të rrjetit duhet të përmbajë:
 - a) masa efikase, në mënyrë që të garantojë përshtatshmërinë e sistemit dhe sigurinë e furnizimit;
 - b) mjetet financiare të parashikuara për investimet në sistemin e transmetimit;
 - c) të gjitha investimet e miratuara dhe të identifikojë investimet e reja, të cilat duhet të zbatohen në tri vitet e ardhshme;
 - ç) afate të përcaktuara për të gjitha projektet e investimeve;
 - d) informacion për pjesëmarrësit e tregut për infrastrukturën transmetuese kryesore që duhet të ndërtohet ose të përmirësohet gjatë dhjetë viteve të ardhshme.
4. ERE shqyrton planin dhjetëvjeçar të zhvillimit të rrjetit dhe në rast se vëren se nuk janë përmbushur kushtet e përcaktuara në pikat 1, 2 dhe 3 të këtij neni, kërkon nga Operatori i Sistemit të Transmetimit të plotësojë dhe/ose të ndryshojë planin e tij dhjetëvjeçar të zhvillimit të rrjetit.
5. Operatori i Sistemit të Transmetimit paraqet pranë ERE-s, së bashku me aplikimin për miratimin e tarifës, planin e përditësuar të investimeve për vitin

pasardhës. Në rast se Operatori i Sistemit të Transmetimit aplikon për një tarifë për një periudhë rregullatore më të madhe se 1 vit, programi i investimeve do të përmbajë një analizë të investimeve të planifikuara për periudhën rregullatore përkatëse.

6. Kur ERE konstaton se Operatori i Sistemit të Transmetimit nuk ka realizuar për tre vite, një investim të parashikuar sipas planit 10-vjeçar, dhe gjykon se investimi është i nevojshëm dhe mund të financohet pa penguar operimin normal të rrjetit, i kërkon atij të marrë një nga këto masa:

a) të realizojë investimin në fjalë;

b) të organizojë një procedurë konkurruese për realizimin e investimit në fjalë, të hapur ndaj çdo investitori;

c) të pranojë rritjen e kapitalit, me qëllim financimin e investimeve të nevojshme.

7. Kur ERE merr masa, sipas shkronjës “b”, të pikës 6, të këtij neni, mund të detyrojë Operatorin e Sistemit të Transmetimit të zbatojë një ose më shumë nga alternativat e mëposhtme:

a) të sigurojë financimin nga ndonjë palë e tretë;

b) të kërkojë ndërtimin nga ndonjë palë e tretë;

c) të administrojë asetet e reja pas ndërtimit. Në këto raste tarifatat përkatëse do të mbulojnë kostot e investimeve në fjalë.

8. ERE në ushtrimin e kompetencave të parashikuara në pikat 1, 6 dhe 7, të këtij neni, duhet të marrë mendimin nga ministri përgjegjës për energjinë.

9. ERE harton dhe miraton një rregullore për procedurat e paraqitjes dhe miratimit të planeve të investimit.

Neni 56-Detyrat e Operatorit të Sistemit të Transmetimit

Operatori i Sistemit të Transmetimit ka këto detyra kryesore: **raporton çdo katër muaj në ERE për:**

ii) kërkesat e Operatorit të Sistemit të Transmetimit dhe të përdoruesve të sistemit për zhvillimin e rrjetit të transmetimit;

Po kështu ligji ka parashikuar (ne nenin 60, pika 9) detyrimin e ERE për hartimin dhe miratimin e një rregullore për procedurat e paraqitjes dhe miratimit të planeve të investimit (aktualisht është në proces miratimi rregullorja e re) si dhe të drejtat e ERE kundrejt OST sh.a në lidhje me planin.

Neni 20 - **Të drejtat e ERE-s-** ERE ka të drejtat e mëposhtme:

d) shqyrton dhe miraton në përputhje me parimin e planifikimit me koston më të ulët, planet e investimeve të operatorëve të transmetimit dhe shpërndarjes dhe monitoron zbatimin e tyre;

Per me teper, struktura e re organizative dhe rregullorja e re e funksionimit te OST sh.a., ka reflektuar ne menyre me te qarte dhe me te detajuar nepermjet ndarjeve te detyrave te seciles drejtori (shih pershkrimin e detyrave te Departamentit te Transmetimit) dhe angazhimin e OST sh.a. per permbushjen e nje plani zhvillimor.

Neni 8 pika 2, germa f) *Aftësia e Operatorit të Sistemit të Transmetimit te energjisë elektrike për të përmbushur detyrimet e përcaktuara në Rregulloren (EC) No. 714/2009 dhe Ligjin nr. 43/2015, “Për Sektorin e Energjisë Elektrike”;*

Referuar dokumentacionit depozituar ne ERE nga OST sh.a rezulton se: OST sh.a menaxhon linjat e transmetimit me nivelet e tensionit duke filluar nga 110 kV ne 400 kV, nenstacionet me nivelin me te larte te tensionit 220 kV dhe 400 kV, si dhe instalime te tjera ne perdorim per transmetimin e energjise elektrike.Sistemi i transetimit arrin 14 nenstacionet me nje fuqi totale transformues te 3876 MVA. Dy nenstacionet kryesore 400/220 kV Tirana2, respektivisht dhe Elbasan2, qe ka nje kapacitet te instaluar prej 600 MVA secili, jane dy nyjet kryesore te sistemit te transmisionit per tranzit energjie nga rrjeti 400 kV(qe vijne nga linjat e interkoneksionit) ne rrjetin 220 kV. Nyjet e ngarkeses se sistemit te transmetimit jane kryesisht nenstacionet 110 kV te sistemit te shperndarjes dhe disa konsumatore te lidhur direkt me rrjetin e transmetimit. Ka vetem nje 400/110 kV me kapacitet te instaluar prej 300 MVA.Linjat e Transmetimit: Teresia e linjave te sistemit te transmetimit perbehet nga ato te tenseoneve 110 kV, 150 kV, 220 kV dhe 400 kV.Gjatesite e linjave te transmetimit, sipas niveleve te tensionit jane si me poshte:

- Linjat e transmetimit 400 kV, 445 km (duke perfshire edhe linje te re Tirana 2 - Kosova b)
- Linjat e transmetimit 220 kV, 1145.5 km
- Linjat e transmetimit 150 kV, 34.4 km
- Linjat e transmetimit 110 kV 1418.0 km

Nje pjese e linjave te transmetimit te permendura me lart te perfshije edhe linjat e interkonjeksionit me vendet fqinje ne territorin shqiptar si me poshte:

Linja e Interkoneksionit 400 kV Zemblak (AL) - Kardia (GR), 94.751 km

Linja Interkoneksionit 400 kV Tirana2 (AL) - Podgorice (ME), 154.706 km

Linja Interkoneksionit 220 kV Fierze (AL) - Prizren (KS), 68 km

Linja Interkoneksionit 220 kV Koplik (AL) - Podgorice (ME), 37.765 km

Linja Interkoneksionit 150 kV Bistrica (AL) - Myortus (GR), 63.4 km

Linja e re e interkoneksionit 400 kV, Tirana 2 (AL) - Kosova b (KS), 242 km është përfunduar në Qershor të vitit 2016, por nuk është në funksion. Burimet kryesore të prodhimit të energjisë elektrike me një kapacitet total prej 1475 MW janë të lidhur me rrjetin 220 kV, si dhe disa njësi të tjera të rëndësishme gjeneruese të cilat janë në proces, që do të jete i lidhur me rrjetin 220 kV.

Rrjeti 400 kV është zhvilluar me vone, sidomos për interkoneksionin me sistemet fqinje. Ky është rrjeti kryesor përmes të cilit shkëmbimi i energjisë elektrike me vendet fqinje (në rajon) kryhet, ndërsa asnjë impiant prodhimi i energjisë elektrike kombëtare nuk është e lidhur me të. Fluksi i energjisë që vjen nepermjet linjave të interkonjeksionit 400 kV shkon për përdorues, kryesisht nepermjet dy shkalleve të transformimit: 400/220 kV dhe 220/110 kV.

OST sh.a kryen menaxhimin e kapacitetit të kufizuar në përputhje me Rregulloren përkatëse miratuar nga ERE me vendimin nr.124 datë 21.07.2016.

Impiantet e prodhimit të energjisë elektrike,

Energjia elektrike në Shqipëri aktualisht është prodhuar 100% nga hidrocentralet. Pjesa më e madhe e prodhimit të vendit të energjisë elektrike kryhet nga kaskada e Drinit: HEC Fierzes, HEC Komanit dhe HEC V.Dejes, të cilat janë të lidhura me rrjetin 220 kV. Kjo kaskadë ka një kapacitet total të instaluar prej 1350 MW dhe arrin një mesatare prej rreth 77% të të gjithë prodhimit të energjisë elektrike. Pjesa tjetër i përket hidrocentraleve të vogla të lidhura me rrjetin 110 kV dhe ata të lidhura me rrjetin e sistemit të shpërndarjes.

HEC-et me fuqi totale të instaluar prej 223 MW janë të lidhura me rrjetin 110 kV dhe hidrocentralet e vogla me një total të fuqisë së instaluar prej 181 MW janë të lidhura me sistemin e shpërndarjes. Në këtë mënyrë fuqia totale brezi i sistemit të energjisë në Shqipëri është rreth 1851 MW.

Neni 8, pika 2, germa g) *Kompetencat e Operatorit të Sistemit të Transmetimit të energjisë elektrike për dhënien dhe menaxhimin e aksesit të palëve të treta, si dhe operimin, mirëmbajtjen dhe zhvillimin e sistemit me qëllim përmbushjen afatgjatë të kërkesës nepermjet planifikimit të investimeve, ndërtimit dhe komisionimit të infrastrukturës përfshirë dhe procedurën e autorizimit;* Në nenin 27 të Ligjit nr.43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike”, Operatori i Sistemit të Transmetimit duhet të sigurojë lidhjen me rrjetin e transmetimit mbi kushte jodiskriminuese. ERE, në bashkëpunim me operatorët e rrjeteve, miraton rregullat që përcaktojnë kostot që do t’i ngarkohen përdoruesit në lidhje me kushtet e veçanta të pikës së lidhjes. Operatori i Sistemit të Transmetimit nuk ka të drejtë të refuzojë lidhjen në rrjet të një përdoruesi të rrjetit me arsyetimin e kufizimeve të mundshme në të ardhmen të kapaciteteve aktuale të rrjetit apo

krijimit të një kufizimi të kapacitetit në pjesë të largëta të sistemit të transmetimit. Operatori i Sistemit të Transmetimit nuk ka të drejtë të refuzojë një pikë lidhjeje të re, bazuar në arsyetimin se do të krijojë kosto shtesë lidhur me nevojën e krijimit të kapaciteteve shtesë të elementeve të sistemit në zonën përreth pikës së lidhjes 3. ERE miraton rregulloren për procedurat për lidhjet e reja, të propozuara nga i licencuari, ku përfshihet edhe metodologjia e llogaritjes së kostove dhe marrëveshja standarde e lidhjes, të cilat janë transparente dhe efikente për të siguruar lidhjen në mënyrë jodiskriminuese të çdo përdoruesi në rrjetin e transmetimit dhe shpërndarjes. Këto rregulla dhe procedura specifikojnë edhe të drejtat dhe detyrimet e operatorit të rrjetit përkatës dhe të palës që kërkon lidhjen, në veçanti, kushtet për lidhjen, afatet, pikat e matjes, si dhe kufijtë e pronësisë midis sistemit dhe përdoruesit të sistemit.

Neni 8, pika 2, germa b: *Mbështetjen dhe informacionin nga pronari i Operatorit të Sistemit të Transmetimit të energjisë elektrike për përmbushjen e detyrave; financimin ose miratimin e financimeve të investimeve të miratuara nga rregullatori; mbulimin e detyrimeve për asetet e rrjetit; sigurimin e garancive për të lehtësuar/mundësuar financimin e zgjerimit të rrjetit;*

Ne lidhje me këto kriter të rregullores, rezulton se sipas Ligjit Nr.9901, datë 14.4.2008“Per tregtarët dhe shoqëritë tregtare”, neni 135, pika 2 germa dh, e, ë, f, g...:

Asambleja e përgjithshme e shoqërisë merr vendime për çështjet e mëposhtme të shoqërisë:

- dh) miratimin e pasqyrave financiare vjetore dhe të raporteve të ecurisë së veprimtarisë;
- e) shpërndarjen e fitimeve vjetore;
- ë) zmadhimin ose zvogëlimin e kapitalit të regjistruar;
- f) pjesëtimin e aksioneve dhe anulimin e tyre;
- g) ndryshime në të drejtat, që lidhen me aksione të llojeve e kategorive të veçanta;

Ne përputhje me parashikimet e Statutit të OST sh.a., neni 9, Asambleja e Përgjithshme (pra pronari i OST sh.a.), merr cdo vendim që ka në kompetencë sipas parashikimeve të ligjit Nr. 9901 date 14.04.2008 “Per tregtarët dhe shoqëritë tregtare”.

Miratimet e mesiperme rezultojnë të jenë marre sipas:

- Letër Nr. 536/1 prot. dt 05.02.2016 i Ministrit të MZHETTS “Miratim i Programit Ekonomik të shoqërisë për vitin 2016”

- Leter nr. 3104/1 prot. date 28.04.2016 i Ministrisë të MZHETTS "Miratim i ndryshimeve në Programin Ekonomik të shoqërisë për vitin 2016".
- Leter nr. 6027/1 date 28.07.2016 i Ministrisë të MZHETTS "Miratim i bilancit kontabel dhe shpërndarjen e rezultatit të vitit 2015"

Si është shpjeguar deri më tani sipas Nenit 8, pika 2 germa h, rezultojnë që OST ka të gjithë mbështetjen e nevojshme nga pronarët e saj, për të përmbushur detyrimet; financimin dhe miratimin e financimit të investimeve të miratuara nga rregullatori; mbulimin e përgjegjësive për asetet e rrjetit; duke siguruar garancite për të lehtësuar/mundësuar financimin e shtimit të rrjetit;

Shkresat Zyrtare të përmendura më lart dhe në vijim janë dokumenta që e vërtetojnë këto mbështetje:

- Shkresa zyrtare me numer protokollit Nr. 536/1, datë 05.02.2016 e Ministrisë së Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregëtisë dhe Sipërmarrjes (MZHETTS) "Mbi miratimin e Programit Ekonomik të kompanisë për vitin 2016", duhet miratimi i pronarit të OST sh.a. (Ministrisë së Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregëtisë dhe Sipërmarrjes/MZHETTS), për Programin Ekonomik të Kompanisë për vitin 2016, ku planifikohen të gjitha shpenzimet dhe investimet që priten për kompaninë, bazuar tek mjetet financiare.
- Shkresa zyrtare me numer protokollit nr. 3104/1, datë 28.04.2016 e Ministrisë së Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregëtisë dhe Sipërmarrjes (MZHETTS) "Mbi miratimin e ndryshimeve tek Programi Ekonomik i kompanisë për vitin 2016", duhet miratimi i pronarit të OST (Ministrisë së Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregëtisë dhe Sipërmarrjes/MZHETTS), për ndryshimet miratuara tashmë të Programit Ekonomik të kompanisë për vitin 2016 (nga shkresa me sipër me numer protokollit nr.536/1, datë 05.02.2016). Ajo tregon se çdo ndryshim i Programit Ekonomik të miratuar, i transmetohet pronarit të OST sh.a. dhe paraqitet për miratimin e nevojshëm ligjor.
- Shkresa zyrtare me numer protokollit nr. 6027/1 datë 28.07.2016 e Ministrisë së Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregëtisë dhe Sipërmarrjes (MZHETTS) "Për miratimin e bilancit financiar dhe shpërndarjes së rezultatit për vitin", duhet miratimi i pronarit të OST sh.a. (Ministrisë së Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, tregëtisë, dhe Sipërmarrjes/ MZHETTS), për bilancin e kompanisë për vitin 2015.

Neni 8 pika 2, germa i) *Pasja e aseteve të nevojshme në pronësinë e Operatorit të Sistemit të Transmetimit të energjisë elektrike, pajisjeve, stafit të punësuar si dhe të një identiteti komercial të qartë dhe të dallueshëm nga operatorët e tjerë;*

Lidhur me kete kerkese te rregullores ne perputhje me sa depozituar nga OST sh.a ne aplikimin per certifikim rezulton se OST sh.a. ka ne pronesi te gjitha asetet listuar ne menyre te detajuar ne piken 8.2.f), sipas bilancit te OST sh.a. dhe Inventarit te aseteve te shoqerise detajuar si me poshte:

- a) Sistemet e transmetimit ne pronesi (perfshire ato ne ndertim) jane paraqitur si me poshte: Certificate pronesie me numrat perkates te leshuar nga ZRPP respektive, sipas vendodhjes se numrave te pasurive. Ne analize te ketij dokuemntacioni mbi asetet e OST sh.a dhe verifikimeve perkatese te kryera mbi regjistrimin e tyre ne Zyren e regjistrimit te pasurive te paluajtshme, rezulton se aplikuesi OST sh.a ka kapacitetet e nevojshme per te ushtruar aktivitetin e transmetimit te energjise elektrike.

Aplikuesi OST sh.a. ushtron veprimtarine ne kuader te Rregulloreve, udhezuesit, manualet qe lidhen me organizimin, operimin, aktivitetin apo nenkontraktimin e sherbimeve, akte keto te cilat perfshijne: a) statuti b) rregullore e funksionimit te OST sh.a. c) kodi i etikes d) rregullore e lidhjeve te reja e) kodi i transmetimit f) kodi i matjes, g) rregullat e tregut, h) rregullat e ankandevave te alokimit te kapaciteteve te interkonjeksionit SEE CAO.

Rezulton se OST sh.a., KESH sh.a. dhe OSHEE sh.a., kane logot dhe emertimet te ndara dhe qartesisht te dallueshme nga njera tjetra. Secila prej kompanive ka gjithashtu numin unik te identifikimit (VAT number) ne sistem.

Neni 8 pika 2, germa j) *Organizimi sipas formave ligjore te percaktuara nga neni 1 i Direktives 68/151/EEC dhe kuadrin ligjor ne fuqi;*

Ne perputhje me kuadrin ligjor ne fuqi Operatori i Sistemit te Transmetimit, (me poshte referuar si OST sh.a), funksionon si shoqeri aksionare, regjistruar si person juridik me Vendimin Nr. 31935, dt, 14.07.2004, te Gjykates se Rrethit Gjyqesor Tirane.

Emri i Kompanise: "Operatorit i Sistemit te Transmetimit" sh.a, (OST), NIPT-i perkates K42101801N, me kapital 100% shteteror me aksioner te vetem Ministria e Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes. Kapitali është 9.694.008.000,00 leke, numri i aksioneve 9.694.008,00, vlere nominale 1 000.

Neni 8, pika 2, germa k: *Sistemet IT, godinat ku ushtrohet aktiviteti i Operatorit të Sistemit të Transmetimit të energjisë elektrike apo sistemeve të sigurisë dhe aksesit nuk mund të bashkë-shfrytëzohen me ndërmarrje/sipërmarrje të prodhimit apo të furnizimit të integruara vertikalisht apo të kontraktit të njëjtët ofruar të këtyre shërbimeve;*

Lidhur me kete kriter te Rregullores, rezulton, ndertimi i Qendres se re Kombetare Dispecer dhe Zyrave Qendrore te OST sh.a., si dhe ngritja e nje sistemi te ri

SCADA/EMS me të gjithë funksionet e tij, i perfituar ngaprojekti i financuar nga Kooperacioni Italian, në vlerën 23 milionë euro, është padyshim dhe projekti me i rendesishëm, kyç dhe vendimtar për zhvillimin e rrjetit të transmetimit, në përputhje me parashikimet afatgjata të kërkesës për energji elektrike dhe me planet e zhvillimit të sektorit elektroenergjetik në tërësi. Qendra Kombëtare Dispecer, e cila është përgjegjëse për operimin e rrjetit, përben hallkën kryesore të Sistemit të Transmetimit, duke përfshirë edhe operimin e linjave të interkonjeksionit, sipas standarteve teknike të ENTSO-E. Gjithashtu, në vijim të sigurimit të operimit të vazhdueshëm dhe të sigurt të Rrjetit të Transmetimit sipas standarteve të ENTSO-E, në Qendrën Kombëtare Dispecer, janë implementuar një sërë sistemesh automatike të cilat mundesojnë kontrollin e të gjithë Sistemit. Nepermjet këtyre sistemeve automatike mundësohet monitorimi në kohë reale i Rrjetit të Transmetimit dhe operimi i tij nga distanca. Të gjithë këto sisteme dhe funksione, kanë impakt të drejtperdrejtë në infrastrukturën ku ata janë instaluar. Infrastruktura mundëson një ambient të sigurt për instalimin e sistemeve automatike, duke përbushur kështu edhe standartet e një Qendre Dispecer Europiane.

Godina e Qendres së re Kombëtare Dispecer dhe Zyrat Qendrore të OST, janë në pronësi të OST sh.a. sipas Çertifikates për vertetim pronësie leshuar nga ZVRPP Tiranë me numer 1168919. Selia qendrore e OST sh.a. rezulton: “Autostrada Tiranë – Durrës, Km 9, Yrshek, Kashar, Tiranë, Shqipëri”, sipas ekstraktit të thjeshtë të shoqërisë leshuar nga QKR. Vetëm OST sh.a. ka të drejtën e disponimit mbi asetet prona të OST sh.a., siç shpjeguar më lart.

Neni 8, pika 2, germa l) *Audituesi financiar i Operatorit të Sistemit të Transmetimit të energjisë elektrike nuk mund të jetë i njëjti subjekt që kryen auditimin e ndërmarrjeve/ sipërmarrjeve gjeneruese apo të furnizimit të integruara vertikalisht;*

Audituesi financiar i OST rezulton të jenë ekspertët kontabel : Sabina Shytaj, Sokol Toska, Eneida Rrahmani, Remzi Sulo, Irena Pulo, emeruar me Letër nr. 8775 prot dt. 23.11.2015 të Ministrit të MZHETTS.

Verejme se emerimi i Audituesit financiar të OST sh.a. për vitin 2015, është bërë para hyrjes në fuqi të VKM nr. 317 datë 27.04.2016 “Për përcaktimin e autoritetit publik që përfaqëson shtetin si pronar të aksioneve të shoqërive të sektorit të energjisë elektrike”.

Rezulton se: Sipas Ligjit Nr.9901, datë 14.4.2008 “Për tregtarët dhe shoqëritë tregtare”, neni 135, pika 2 germa “ç”, dhe Statutit të OST, neni 9, emerimi i audituesve financiare të kompanisë është kompetencë e Asamblese së Përgjithshme. Në kushtet kur sipas VKM nr. 317 datë 27.04.2016 “Për përcaktimin e autoritetit publik që përfaqëson shtetin si pronar të aksioneve të shoqërive të sektorit të energjisë elektrike”, Asambleja e Përgjithshme e OST sh.a. është

MZHETTS dhe Asambleja e Pergjithshme e KESH sh.a. dhe OSHEE sh.a. eshte MEI.

Audituesi financiar i KESH sh.a. dhe OSHEE sh.a. emerohen nga Asambleja e Pergjithshme e tyre, pra Ministri i MEI.

Neni 8, pika 2, germa m: Përbërja dhe kompetencat e Bordit Mbikëqyrës;

Ne perputhje me dokumentacionin e dorezuar sipas pikes 9.1/l) Lista e anëtarëve të organeve kolegjiale të subjektit (bordit mbikëqyrës dhe/ose bordit drejtues) aplikues dhe te aktiviteteteve te energjise rezulton: Anetaret e Keshillit Mbikqyres te OST sh.a., sipas urdherit te Ministrise se Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtise dhe Siper marrjes, Nr.4911 date 14.06.2016 “Per ndryshimin e Keshillit Mbikqyres te OST sh.a.” jane percaktuar anetaret e Keshillit Mbikqyres.

Ne perputhje me parashikimet e nenit 20 te Statutit te OST, Keshilli Mbikqyres i OST, ka keto kompetenca: Keshilli Mbikqyres emeron Administratorin e shoqerise. Keshilli mbikqyres ne cilesine e organit mbikqyres, kqyr venien ne zbatim te Politikave tregtare te shoqerise dhe perputhjen e tyre me ligjin dhe statutin. Ai ka ne kompetence:

- a) të kontrollojë e të mbikëqyrë zbatimin e politikave tregtare të shoqërisë nga administratori;
- b) të përgatisë, me kërkesë të Asamblesë së Përgjithshme, marrjen e masave, që janë në kompetencë të kësaj të fundit, t’i rekomandojë asaj vendime të nevojshme për t’u marrë, si dhe të zbatojë vendimet e asamblesë;
- c) të thërrasë mbledhjen e asamblesë së përgjithshme, sa herë vlerësohet e nevojshme për interesat e shoqërisë;
- d) të kujdeset që shoqëria të respektojë ligjin dhe standardet e kontabilitetit;
- e) të shqyrtojë e të kontrollojë librat kontabël, dokumentet dhe aktivet e shoqërisë;
- f) të sigurojë se pasqyrat financiare vjetore, raportet e ecurisë së veprimtarisë, si dhe detyrimet e tjera të raportimit e publikimit, të detyrueshme në bazë të ligjit apo statutit, të kryhen me saktësi nga administratori. Këto dokumente duhet të miratohen e të nënshkruhen nga të gjithë e anëtarët e Këshillit Mbikqyres për t’u paraqitur Asamblesë së Përgjithshme, së bashku me një raport të Këshillit Mbikqyres për miratim, dhe një përshkrim për mbikëqyrjen e menaxhimit gjatë të gjithë vitit financiar;
- g) të sigurojë se auditimi i librave dhe i regjistrimeve kontabël do te kryhet të paktën një herë në vit nga një ekspert kontabël i autorizuar,

i pavarur dhe raporti i auditimit, drejtuar asamblesë së përgjithshme, do t'u vihet në dispozicion të gjithë anëtarëve të Këshillit Mbikqyres dhe administratorit. Raporti i Këshillit Mbikqyres, përmendur në shkronjën "F" të kësaj pike, duhet të përmbajë edhe mendimin për raportin e auditimit;

- h) te miratoje Programin vjetor dhe ndryshimet e tij, si dhe veprimtarine afatshkurter, afatmesme dhe afatgjate te Shoqerise te paraqitur nga Administratori;
- i) te aprovoje hapjen e veprimtarive ose e njesive te reja (dege, perfaqesi, etj brenda dhe jashte territorit te Shqiperise) sipas legjislacionit ne fuqi;
- j) të përcaktojë shpërblimin e administratorit;
- k) te miratoje krijimin e shoqerive te reja dhe pjesemarrjen ne kapitalin e shoqerive te tjera, brenda kufijve te ligjit, sipas percaktimeve te nenit 5 pika 5.1 te ketij Statuti.

Keshilli Mbikqyres ka te drejte te kryeje ne cdo kohe verifikime dhe kontrolle qe ai i cmon te pershtatshme dhe te njihet me dokumentacionin qe e gjykon te nevojshem per permbushjen e detyres se tij. Brenda tre muajve nga data e mbylljes se vitit ushtrimor financiar, Administratori duhet t'i paraqese Keshillit Mbikeqyres llogarite vjetore me qellim verifikimi dhe kontrolli.

Në rastet e parashikuara në pikat 3, 4 e 5 të nenit 136 të ligjit Nr.9901, datë 14.4.2008 "Per tregetaret dhe shoqerite tregetare" Këshilli Mbikqyres duhet të thërrasë menjëherë Asamblenë e përgjithshme, për të shqyrtuar nëse shoqëria duhet të priset ose për marrjen e masave të tjera të nevojshme e të përshtatshme.

Ne nenin 23 te statusit jane percaktuar edhe **Marreveshje qe kerkojne autorizim paraprak te Keshillit Mbikqyres** te cilat jane:

- Te gjitha marreveshjet qe behen ndermjet shoqerise dhe Administratoritapo ndonje anetari te Keshillit Mbikqyres te shoqerise;
- Marreveshjet, me te cilat nje nga personat e siperpermendur lidhet indirekt, apo ne te cilat ai lidhet me shoqerine nepermjet nje personi ndermjetes,
- Marreveshjet qe veprojne ndermjet shoqerise dhe nje subjekti tjetër ekonomik te nje lloji te çfardoshem, ne rast se Administratori apo nje nga anataret Keshillit Mbikqyres te shoqerise eshte pronar, ortak "i pakufizuar", administrator apo anetar i drejtorise se subjektit tjetër ekonomik.
- Marreveshjet per marrjen dhe dhenien e huave afatmesme, afatgjata sipas legjislacionit ne fuqi.

Neni 8, pika 2, germa n) *Garantimi i pavarësisë së Operatorit të Sistemit të Transmetimit të energjisë elektrike në vendimmarrje në lidhje me përmbushjen e detyrave të tij si dhe në kompetencën për ngritjen e fondeve në tregun kapital nëpërmjet huamarrjes;*

Lidhur me kete kriter, ne rregullore, per sa i perket garantimit te pavarësisë së Operatorit të Sistemit të Transmetimit, kompetenca për ngritjen e fondeve në tregun kapital nëpërmjet huamarrjes, lidhet drejtperdrejte me planin e investimeve per te cilen eshte folur ne menyre te detajuar ne sqarimet e **Nenit 8, pika 2, germa e,** me larte, i koordinuar edhe me politikat e përgjithshme të zhvillimit të sektorit të energjisë elektrike të Shqipërisë, te miratuara nga Keshilli i Ministrave, i cili sherben si baze per nje proces huamarrjeje nga ana e OST sh.a. Procedura qe ndiqet me tej per sa i perket vendimmarrjes nga organet e shoqerise, mbeshtetet ne parashikimet e bera ne statutin e shoqerise dhe Ligjin Nr. 9901, datë 14.04.2008 “Për tregtarët dhe Shoqëritë Tregtare”, sic eshte parashikimi i nenit 23 paragrafi i fundit te Statutit te OST sh.a., ku thuhet se per marreveshjet per marrjen dhe dhenien e huave afatmesme dhe afatgjata sipas legjislacionit ne fuqi, kerkojne autorizim paraprak te Keshillit Mbikqyres te OST sh.a.

Nuk pritet qe OST te perfitoje nga Kredite e marra nga Institucionet Nderkombetare Financiare, te kanalizuar nga Organet Qeveritare, ne formen e Kredive Shtese, sic mund te jene nga Ministria e Financave, ose ne formen e Marreveshjeve per Kredi, te garantuara nga Ministria e Financave.

Neni 8, pika 2, germa o) *Pavarësia e menaxhimit dhe stafit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të energjisë elektrike bazuar në kompetencat e Bordit Mbikëqyrës të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të energjisë elektrike në lidhje me rekrutimin, kompensimin dhe përfundimin e marrëdhënieve për drejtuesit ekzekutive apo administratën pasi ka njoftuar rregullatorin mbi procedurat që rregullojnë çështjet e mësipërme dhe nëse ky i fundit nuk ka paraqitur objeksione;*

Ne perputhje me parashikimet e Statutit te OST(neni 20, pika 1), Keshilli Mbikqyres i OST emeron Administratorin e shoqerise. Në mbështetje të Ligjit Nr. 9901, datë 14.04.2008 “Për tregtarët dhe Shoqëritë Tregtare, të ndryshuar, ligjit nr.7961 dt. 12.07.1995 “Kodi i Punës i Republikës së Shqipërisë”, VKM nr. 642, datë 11.10.2005 “Për këshillat mbikëqyrës të shoqërive anonime shtetërore”, Udhëzimit nr.318, datë 08.04.2009 “Për emërimin, funksionimin dhe shpërblimin e Këshillit Mbikëqyrës në shoqëritë anonime shtetërore”, lidhet midis Keshillit Mbikqyres dhe Administratorit, kontrata e administrimit të shoqërisë.

Aktualisht si rezultat i ndryshimit te bere me Ligjin Nr. 8/2016 “Për një shtesë dhe ndryshim në ligjin nr. 7926, datë 20.4.1995, “Për transformimin e ndërmarrjeveshtetërore në shoqëritë regjistruar”, të ndryshuar, neni 1, në fund të fjalisë së parë, shtohet fjalia me këtë përmbajtje, ne te cilën është parashikuar se: *“Ushtrimi i së drejtës së përfaqësuesit të pronarit të pronës shtetërore, përfshirë edhe të drejtën e emërimit të anëtarëve të këshillave mbikëqyrës, në shoqëritë elektro-energjietike, bëhet në përputhje me përcaktimet e ligjit nr. 43/2015, “Për sektorin e energjisë elektrike”, dhe në shoqëritë e gazit natyror bëhet në përputhje me përcaktimet e ligjit nr. 102/2015 “Për sektorin e gazit natyror”.*

Se fundmi ka dale Urdhëri i Ministrisë të MZHEKUT nr. 4911, date 14.06.2016 “Për ndryshimin e Këshillit Mbikëqyrës të OST sh.a , ne baze te te cilit nga Këshilli i ri Mbikëqyrës me Vendimin Nr.17, datë 30/06/2016 të Këshillit Mbikëqyrës të OST sh.a., “Për riemërimin e Administratorit të OST sh.a.” dhe Vendimin Nr.18, datë 30.06.2016 të Këshillit Mbikëqyrës të OST sh.a., “Për lidhjen e kontratës së administrimit të shoqërisë OST sh.a” është emëruar administratori dhe është lidhur kontrata e administrimit të shoqërisë.

Sipas kesaj kontrate, disa nga te drejtat dhe detyrat e Administratorit jane: merr persiper qe te realizoje objektivat qe kane te bejne **vetem** me veprimtarine e OST sh.a., te percaktura ne aktet normative ne fuqi si dhe programet e zhvillimit ekonomik të OST sh.a. Per me teper nuk duhet qe gjate periudhes qe eshte Administrator te jete aksioner, agjent, konsulent apo i punesuar ne shoqeri qe kryejne aktivite te ngjashme me ate te OST sh.a. dhe te respektoje te gjitha kufizimet e tjera te parashikuara nga Ligji nr. 43/2015 “Per sektorin e energjise elektrike”. Gjithashtu nepermjet deklarates se depozituar per procesin e certifikimit, eshte deklaruar nga administratori se eshte në dijeni të kërkesave dhe ndalimeve të përcaktuara në nenin 54 të ligjit nr. 43/2015, “Për sektorin e Energjisë elektrike” dhe neneve 8 dhe 9 të rregullores së miratuar me Vendimin e ERE nr.154, datë 11.12.2015 “Rregullat për certifikimin e Operatorit të Sistemit të Transmetimit të Energjisë Elektrike” dhe në përputhje me to deklararon se, **nuk** merr pjesë në aktivitetet e shoqërive elektroenergjietike që kanë lidhje me prodhimin, shpërndarjen dhe ose/ose furnizimin me energji elektrike. Kjo deklarate është plotësuar edhe nga punonjesit ne nivel drejtoresh ne shoqeri ku te gjithë kane deklaruar se **nuk** marrin pjesë në aktivitetet e shoqërive elektroenergjietike që kanë lidhje me prodhimin, shpërndarjen dhe/ose furnizimin me energji elektrike.

Per sa i perket perfundimit te marredhenieve te punes, ne kontrate eshte parashikuar rrethanat e perfundimit te punes. Per sa i perket te gjithë punonjesve

te shoqerise OST sh.a rezulton se marrja ne pune, behet sipas Kriterëve të Punësimit në OST sh.a., kriterë keto te propozuara nga Administratori i shoqerise dhe te miratuara nga Këshilli Mbikqyres i saj. Keto kriterë rishikohen here pas here dhe aktualisht janë ne fuqi kriteret e miratuara me Vendimin Nr.11, datë 06.05.2016 të Këshillit Mbikqyrës të OST sh.a., “Për miratimin e Kriterëve të Punësimit në OST sh.a ”. Ne perfundim te procesit te perzgjedhjes, rregullimi i marredhenies se punes ne OST sh.a behet me kontrate individuale te punes. Kontrata tip e punes ka si baze ligjore ligjin nr.7961 dt. 12.07.1995 “Kodi i Punës i Republikës së Shqipërisë”, Kontraten kolektive ne fuqi, te lidhur me sindikaten e cila ka shumicen e votave nga punonjesit, legjislacionin per sigurimet shoqerore, legjislacionin per tatimin mbi te ardhurat, aktet e funksionimit te shoqerise ku hyjne, rregullorja e funksionimit te shoqerise, rregullat e punes dhe sigurimit teknik dhe Kodi i Etikes. Percaktimi i pagave behet sipas struktures se pagave dhe udhezimit mbi aplikimin e tyre në OST sh.a., e propozuar nga Administratori i shoqerise dhe miratuar nga Këshilli Mbikqyres dhe Asambleja e Aksionereve te shoqerise. Punëmarrësi duhet të kryejë në mënyrë të ndërgjegjshme, me cilesi dhe efektivitet, të gjitha detyrat qe i jepen nga eprorët, të zhvillojë dhe mbrojë interesat e Punëdhënësit dhe të shmangë gjithcka që mund t'i vërë ato në rrezik. Disa nga te drejtat dhe detyrat e punonjesve janë: Duhet të mbajë një disiplinë të lartë ne pune në cdo drejtim, duhet të mbajë dhe te ruaje konfidencialitetin per cdo informacion mbi ose ne lidhje me Punëdhënësin, është plotesisht në dijeni dhe bie dakord që gjatë punësimit të tij duhet të mbaje parasysh dhe te zbatoje të gjitha standartet, politikat, procedurat dhe rregullat e funksionimit apo te brendshme që janë ne fuqi apo mund të vendosen nga Punëdhënësi kohë pas kohe, etj.

Per sa i perket perfundimit te marredhenieve te punes ne kontraten individuale tip, janë parashikuar rrethana dhe procedurat perkatese ne nenin 10, dhe 11, “Masat disiplinore dhe Zgjidhja e Kontrates”. Keto procedura garantojne qe për zgjidhjen e kontratës së punës, Punëdhënësi respekton dhe zbaton të gjitha rregullat dhe procedurat e parashikuara në legjislacionin shqiptar të punës. Ne kodin e etikes qartesisht janë te percaktuara parimet e ushtrimit te detyres nga punonjesi i OST sh.a. i cili perfshin nder te tjera, detyrimin e punonjesit per te mbrojtur me besnikeri interesat e ligjshme te Shoqerise OST sh.a; ne kryerjen e detyrave duhet te jete i ndershem, efikas, duke pasur parasysh vetem interesin e Shoqerise, respektimin e drejtuesve, punonjesve te tjere, shendetin dhe sigurine ne pune; te mos perfitoje ne menyre te padrejte nepermjet manipulimit, fshehjes dhe abuzimit te informacionit qe ka, ne dem te nje personi ose shoqerie tjeter; te mos kerkoje e as te mos pranoje, nga askush si shperblim para ose sende me vlere, per kryerjen e

detyrave te tij; te ruaje konfidencialitetin e informacionit edhe pas largimit nga Shoqeria, sipas percaktimeve ligjore;

Po ashtu jane percaktuar edhe rrethanat e Konfliktit te interesit nga punonjesi i OST sh.a, Veprimtarive te jashtme te punonjesit te OST sh.a, Perdorimit dhe perhapjes se informacioneve konfidenciale

Per sa i perket konfliktit te interesave te punonjesve ne nenin 2 “Konflikti i interesit” te Kodit te Etikes se OST sh.a., eshte parashikuar se kush do te konsiderohet konflikt, cilat jane rastet dhe si do te trajtohen ato. Per me teper :

- Konflikt te interesave do te konsiderohen ato raste kur interesi vetjak i punonjesit, nderhyn ne menyre te drejtperdrejte ose te terthorte, ne interesat e Shoqerise.

Interesi vetjak i punonjesit perfshin çdo perparesi ne lidhje me veten, familjen, te afermit deri ne shkalle te dyte, personat ose organizatat me te cilat punonjesi ka ose ka patur marredhenie biznesi ose lidhje politike. Konflikti i interesit perfshin gjithashtu cdo lloj detyrimi financiar ose civil te punonjesit.

- Punonjesit e OST sh.a duhet te njohin dhe zbatojne me korrektesi detyrimet e kuadrit ligjor, qe lidhen me parandalimin e konfliktit te interesit ne ushtrimin e detyrave te tyre.
- Per te shmangur konfliktin e interesit dhe rrezikun e perdorimit te gabuar te informacionit, eshte e nevojshme qe punonjesit te keshillohen me drejtuesit e shoqerise dhe Autoritetin Pergjegjes per parandalimin e konfliktit te interesave te OST sh.a.
- Keto raste do te trajtohen sipas ligjit nr. 9367, date 07.04.2005 “Per parandalimin e konfliktit te interesave ne ushtrimin e funksioneve publike” (i ndryshuar); ligjit nr. 9049, date 10.04.2003 “Per deklarimin dhe kontrollin e pasurive, te detyrimeve financiare te te zgjedhurve dhe te disa nepunesve publike” (i ndryshuar), akteve nenligjore perkatese dale ne zbatim te tyre si dhe rregullores se brendshme te Shoqerise.

Keto percaktime jane parashikuar ne Neni 2 “Konflikti i interesit” te Kodit te Etikes se OST sh.a.

Po keshtu persa i perket veprimtarive te jashtme te punonjesit te OST sh.a ne nenin 3 dhe 4 te Kodit te Etikes eshte parashikuar se:

- Punonjesi nuk duhet te angazhohet ne nje veprimtari te jashtme qe pengon ne kryerjen e proceseve te tij te punes, perveçse ne ato raste kur kjo eshte percaktuar me marreveshje te bashkepunimit institucional dhe/ose ne veprimtari te jashtme, qe demton imazhin e shoqerise.

- Punonjesi, per çdo rast te konstatuar ne kundërshtim me sa me sipër, duhet te informoje Drejtorine e Burimeve Njerezore dhe Sherbimeve (DBNJSH).
- Veprimtarite, ne kuader te veprimtarive sindikale ose te perfaqesimit te punemarresve ose veprimtarite e mesimmedhenies, jane te lejueshme kur ato nuk pengojne ne ushtrimin e detyres.

Per me teper, ne Nenin 14 te Kodit te Etikës eshte parashikuar pergjegjesia per perdorimin dhe perhapja e informacioneve konfidenciale si me poshte:

1. Punonjesit kane pergjegjesi:
 - a. Te mbrojne sigurine e çdo informacioni konfidencial, te OST sh.a.;
 - b. Të garantojnë mbrojtjen e informacionit që marrin dhe të mos e bëjnë atë publik pa autorizimin përkatës, por pa cenuar zbatimin e detyrimeve qe rrjedhin nga ligji nr. 119/2014 "Për te drejtën e informimit";
 - c. Të ruajnë informacionin e mbledhur për shkak të detyrës funksionale apo detyrës së ngarkuar dhe mos ta përdorin atë për përfitim personal, në kundërshtim me ligjin dhe rregullat e etikës;
 - d. Të marrin masa qe të parandalojnë dhe të mbrojnë rrjedhjen e informacionit;
 - e. Te mos përdorin marrjen dhe dhenien e informacionit, per perfitime te ndryshme ose kur perben shkak per lindjen e konfliktit te interesave gjate marredhenieve te punes;
 - f. Te mos japin, publikojne apo te nxjerrin per perdorim publik, materiale apo informacione qe kane te bejne me politikat ose me aktivitetet e OST sh.a., nese nuk jane te autorizuar.

Neni 8, pika 2, germa p) *Përjashtimi i punonjësëve të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të energjisë elektrike, nga e drejta e përfitimit financiar direkt apo indirekt nga shoqëritë e integruara vertikalisht;*

Per sa i perket perfitimit financiar, direkt apo indirekt nga shoqerite e integruara vertikalisht, deri ne kete moment, te vetmet parashikime jane ato te percaktuara ne kontraten tip te punes dhe Kodin Etik ne OST sh.a. Per me teper, ish shoqerite e integruara vertikalisht ne sistemin energjetik shqiptar jane shoqeri shteterore ku 100 % e pronesise eshte e shtetit, pra mundesia e perfitimit si rezultat i pronesise, eshte zero. Po keshtu edhe per sa i perket perfitimit prej mundesise se punesimit edhe ajo eshte e pamundur ne kushtet aktuale, edhe kjo si rezultat i faktit qe jane shoqeri shteterore, menyra e organizimit te punes, oraret e punes te cilat duke ju referuar percaktimeve ne Kodin e Punes, rrjedhimisht e bejne te pamundur dypunesimin e punonjesve.

Referuar ligjit nr.43/2015 "Per sektorin e energjise elektrike" neni 3, perkufizime, aplikuesi nuk rezulton te jete nje kompani e organizuar vertikalisht. Specifikisht, "Shoqëri e integruar vertikalisht" është një shoqëri ose grup shoqërisht të licencuara

në sektorin e energjisë elektrike, ku i njëjti person ose personat, ushtrojnë kontroll mbi këto 6 shoqëri në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë dhe ku shoqëria ose grupi i shoqërive, kryejnë të paktën një prej veprimtarive të transmetimit ose shpërndarjes, si dhe të paktën një prej veprimtarive të prodhimit ose furnizimit me energji elektrike, kërkesa e nenit 54/7 për ndarjen e pronësive se OST është realizuar nepermjet VKM-se nr. 317 datë 27.04.2016 “Për përcaktimin e Autoritetit Publik që Përfaqëson Shtetin si Pronar të Shoqërive të Sektorit të Energjisë Elektrike”.

Neni 8, pika 2, germa q)*Kompetencat vendimmarrëse të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të energjisë elektrike, për lidhjen e prodhuesve në sistem sipas procedurave të miratuara nga rregullatori.*

Ne baze të ligjit nr.43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike” neni 27, Operatori i sistemit të transmetimit duhet të sigurojë lidhjen në rrjetet e transmetimit mbi kushte jodiskriminuese në përputhje me rregullat e miratuara nga ERE. Aktualisht OST siguron lidhjen në rrjet në përputhje me Udhezimin e Miratuar nga ERE me vendimin Nr.2, datë 10.01.2011. Në këtë dokument të miratuar nga ERE janë përcaktuar menyrat, formati i aplikimit dhe tarifat perkatese, sipas të cilave paguhen lidhjet e reja, modifikimet ose rritja e kapacitetit të lidhjeve egzistuese, në rrjetin elektrik të OST.

- Për efekt të këtij aplikimi nga OST sh.a., bashkë me kërkesën me shkrim për certifikim janë depozituar dokumentat e parashikuara në nenin 9 të “Rregullave për Çertifikimin e Operatorit të Sistemit të Transmetimit të Energjinë Elektrike”, miratuar me vendimin e ERE-s, nr. 154, datë 11.12.2015.
- Rezulton se pjesa përberëse e strukturs së OST sh.a, është Departamenti i Operatorit të Tregut që funksionon sipas Rregullores së Re të Funksionimit të shoqërisë, miratuar me Vendimin Nr. 8 datë 30.03.2016 të Këshillit Mbikqyrës të OST sh.a, në pajtim me vendimin 154 datë 11.12.2015 e Bordit të ERE-s “Për Funksionimin e Operatorit të Tregut”.
- Të gjitha dokumentat, të dhënat dhe informacioni i kërkuar sipas Nenit 9 të Rregullores, janë paraqitur në ERE në gjuhën Shqipe dhe atë Angleze, me shkrim dhe në mënyrë elektronike.
- ERE ruan konfidencialitetin e informacionit të ndjeshëm tregtar por mund të kërkojë nga Operatori i Sistemit të Transmetimit çdo informacion të nevojshëm për qëllim të certifikimit, referuar pikës 4 të nenit 58 të ligjit 43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike”.
- Neni 9 i vendimit të Këshillit Ministerial nr. D/2011/02/MC-EnC, neni 58 pika 6 e ligjit 43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike”, parashikon që

ERE, duhet të vërë në dijeni Sekretariatit e Komunitetit të Energjisë për vendimin e shprehur apo të pashprehur me fjalë për certifikimin e operatorit të sistemit të transmetimit.

- Referuar kërkesës për certifikim si dhe analizës dhe vlerësimit të dokumentacionit të depozituar për këtë qëllim nga OST.sh.a., në ERE, në mbështetje të neneve 3 pika 8; neni 16; neni 54 dhe 58 pika 1, 3, dhe 5, të Ligjit Nr. 43/2015 “Për Sektorin e Energjisë Elektrike”, vendimit të Këshillit Ministerial nr. D/2011/02/MC-EnC, Traktatit të Komunitetit të Energjisë, të ratifikuar me ligjin nr. 9501, datë 3.4.2006, si dhe neneve 6, 7, 8, 9 pika 1, neni 10 dhe 12 të “Rregullave për Certifikimin e Operatorit të Sistemit të Transmetimit të Energjisë Elektrike”, miratuar me vendimin nr. 154 datë 11.12.2015 të Bordit të ERE-s, neni 19 pika 1 gërma “b” të “Rregullores për organizimin, funksionimin dhe procedurat e ERE-s.” miratuar me vendimin Bordit të ERE nr. 96 datë 17.06.2016, në mbledhjen e tij të datës 15.07.2016, mbasi shqyrtoi relacionin e përgatitur nga Drejtorite Teknike, mbi aplikimin e OST Sh.a., për certifikimin në aktivitetin e transmetimit të energjisë elektrike, Bordi ka marrë vendimin nr.117, datë 15.07.2016 dhe ka vendosur të fillojë procedurat për shqyrtimin e aplikimit për certifikimin në aktivitetin e transmetimit të energjisë elektrike të OST Sh.a.
- Ne nenin 54, ligji nr.43/2015 "Për sektorin e energjisë elektrike" ka përcaktuar se Operatori i Sistemit të Transmetimit të Energjisë Elektrike ushtron veprimtarinë e tij i ndarë nga aktivitetet e tjera në sektorin e energjisë elektrike, si prodhimi, shpërndarja, tregtimi dhe furnizimi me energji elektrike, në përputhje me parimet dhe kërkesat e përcaktuara në këtë ligj. Shoqëria aplikuese, OST Sh.a, ne vijim të zbatimit të të gjitha kërkesave për ndarjen e aktivitetit të operatorit të sistemit të transmetimit të energjisë elektrike, ka paraqitur në ERE listen e dokumentave, të dhenave dhe informacioneve që duhet të paraqiten nga një shoqëri elektroenergjitike e cila aplikon për t'u caktuar dhe certifikuar si operator i transmetimit në Shqipëri. Për efekt të këtij aplikimi janë depozituar dokumentat si vijon:
 - a) Kërkesa me shkrim për certifikimin e operatorit të sistemit të transmetimit të energjisë elektrike;
 - b) Dokumentet, të dhënat dhe informacionet e përmendura në Kapitullin III të Rregullores; neni 9,

Për gjithë sa më sipër Bordi i ERE-s

Vendosi:

1. Miratimin paraprak të certifikimit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të energjisë elektrike OST Sh.a. në përputhje me nenin 54 pika 6 të ligjit nr.43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike” dhe nenin 9 pika 6 të direktives 72/2009 EC
2. Brenda 12 muajve nga hyjra në fuqi e këtij vendimi, për qëllime të implementimit të parashikimeve të nenëve 8 pika 2, gërmat c, f, dhe l të *Rregullores për Certifikimin e Operatorit të Sistemit të Transmetimit për Energjinë Elektrike* OST sha, të paraqesë në ERE dëshmi që tregojnë garancinë në lidhje me:
 - pavarësinë e Audituesit financiar të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të energjisë elektrike i cili nuk mund të jetë i njëjti subjekt që kryen auditimin e ndërmarrjeve/sipërmarrjeve gjeneruese apo të furnizimit të integruara vertikalisht.
 - OST sh.a. të kërkojë Asamblese së Përgjithshme (MZHETS) sigurimin e shmangies së emerimeve të Audituesve financiarë të njëjtit me kompanitë e integruara vertikalisht .
 - Mos-transferimi i stafit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të energjisë elektrike tek ndërmarrjet/sipërmarrjet gjeneruese apo furnizuese;
 - OST sh.a të hartojë rregulla për përmbushjen e detyrimit, mbi ndarjen financiare dhe ligjore, siç parashikuar në nenin 57/2 të ligjit Nr.43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike”.
 - OST sh.a të marrë masat paraprake dhe të bashkëpunojë brenda kompetencave të saj për realizimin e detyrimit ligjor të përcaktuar në ligj.
3. T’i përcjellë këtë vendim Sekretariatit të Komunitetit të Energjisë, për opinion, ashtu si përcaktohet në nenin 58 të Ligjit Nr. 43/2015 “Për Sektorin e Energjisë Elektrike”,
4. T’i përcjellë këtë vendim Ministrisë së Zhvillimit Ekonomik, Tregëtisë, Turizmit dhe Sipërmarrjes, Ministrisë së Energjisë dhe Industrisë dhe Autoritetit të Konkurrencës,

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

Ky vendim botohet në Fletoren Zyrtare.